



ΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

Πειραιεύς 14 'Οκτωβρίου.

Με πολλήν μας χαρὰν εἶδομεν, ὅτι τὸ γλωσσικὸν ζήτημα ἤρχισε νὰ γίνεται κυριαρχοῦν ζήτημα εἰς τὸν ἡμερήσιον τύπον. Ἡ « Ἀκρόπολις » ἀπὸ ἡμερῶν ἤδη εἶνε ἀφιερωμένη εἰς αὐτὸ προ- κηρύξασα δημοψήφισμα εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς

Τὸ δημοψήφισμα
τῆς « Ἀκροπόλεως »

περὶ τοῦ ποίαν γλῶσσαν προτιμοῦν. Πρόκειται πάντοτε περὶ τῆς παρ' ἡμῖν διγλωσσίας καὶ κα- λοῦνται ν' ἀποφασίσουν μεταξὺ τῆς καθαρευούσης καὶ τῆς δημώδους.

' Ἀλλ' ἄς ἴδωμεν ἐν πρώτοις πῶς καθορίζει, τὸ ζήτημα ἡ « Ἀκρόπολις »:

« Ἀπὸ τίνος χρόνου, γράφει ἤρξαστο ζωηρότερον ν' ἀνακινήται τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, οὐ μόνον ἐν Ἑλλάδι ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ξένων κρατῶν, διότι πανταχοῦ ὑποτίθεται ὑφισταμένη διγλωσσία, ἴσως μάλιστα καὶ μεγαλειτέρα ἐκείνης ἣν ἡ- μεῖς πιστεύομεν. Διότι σήμερον εἰς οἰανδήποτε γλῶσσαν καὶ ἂν ἠμιλήσῃ τις Ἑλ- λην πρὸς Ἑλληνα θὰ ἐνοηθῆ ὡς δὲν θὰ συνέβαιναν ἴσως μὲ ἓνα παρισίνον συ- νενοούμενον πρὸς κάτοικον τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, μὲ ἓνα κάτοικον τῆς Το- σκάνης συνενοούμενον πρὸς ἓνα τῶν κατοίκων τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας, ἀλλ' ἀπὸ τὰ τοπικὰ ἰδιώματα μέχρι τῆς γενικῆς γλώσσης τοῦ Κράτους ἡ διαφορὰ θὰ εἶναι μεγίστη.

Ἡ γλῶσσα ἡ καθιερωμένη ἐπίσημως διὰ τὸν λαόν, δὲν θὰ ἴηαι πλέον μόνον ἡ γλῶσσα τῆς ἐμπορικῆς συναλλαγῆς καὶ τῆς οἰκογενειακῆς ἢ κοινωνικῆς συνδια- λέξεως, ἀλλὰ θ' ἀποτελέσῃ τὸ μέγα Ἑθνικὸν ὄργανον, τὸ συμβολίζον τὴν ἐνότητα μιᾶς φυλῆς ἐν τῇ σκέψει, ἐν τῇ καλαισθησίᾳ, τῷ αἰσθήματι. Καὶ τῆς γλώσσης ταύτης τὴν ἐφαρμογὴν θέλει νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ κόσμος τῶν σωφρονούντων ὅπως χρησιμοῦσθαι μέσον διδασκαλίας καὶ ἀναπτυξέως τοῦ λαοῦ.

Σήμερον αἱ ἐφημερίδες ἀντιπροσωπεύουσι τὸν καθημερινὸν διδάσκαλον τοῦ λαοῦ εἰσθύουσαι πανταχοῦ τῆς χώρας καὶ μέχρι τῶν μικροτέρων συνοικισμῶν.

' Ἐκπληροῦν ἄρα τὸν προορισμὸν τῶν, ἡ ἀπευθύνονται μόνον εἰς καλαμαράδων τάξεις καὶ εἰς εὐρομαθῶν φατρίες ;

Ὁ χωρικός ποίαν γλῶσσαν θὰ ἐνοήσῃ καλλίτερα καὶ ποία γλῶσσα θὰ ἰκανο- ποιήσῃ τὰς ἐμφύτους καλαισθητικὰς του κλίσεις ;

Ποία γλῶσσα θὰ κάμῃ τὸν ἐργάτην, νὰ αἰσθανθῆ, ὅταν εἰς αὐτὸν ἀπευθύνονται διὰ τοῦ Λόγου, διὰ τοῦ Τύπου, διὰ τοῦ Θεάτρου, ὁ Πολιτικός, ὁ Ρήτωρ, ὁ Δημο- σιογράφος, ὁ Νομοθέτης, ὁ Δραματικός Συγγραφεὺς ;

Δὲν πρόκειται ἀπλῶς περὶ τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου γραμματικῶς τύπου. Πρόκει- ται περὶ τῆς γλώσσης, ὡς ἐνείκας, μεγάλης, ἀδιασπάστου, συμφώνου πρὸς τὴν νόησιν καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ ζητήματός τῆς ἡ « Ἀκρόπολις » ὤρισεν ἐν ' Ἀθή-

ναις επιτροπὴν ἀποτελουμένην ἐκ τῶν κ. κ. Γεωργίου Χατζηδάκι, καθηγητοῦ τῆς γλωσσολογίας ἐν τῷ ἔθνικῳ Πανεπιστημίῳ, Κωστή Παλαμᾶ, καὶ Δ. Γρ. Καμπούρογλου. Τῆς ἐπιτροπῆς θὰ συμμετάσχη ὁ ἀρχισυντάκτης τῆς «Ἀκροπόλεως» κ. Γεώργιος Κ. Πάπ. Καὶ οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἀκροπόλεως» καλοῦνται νὰ κρίνουν ἀποσπάσματα ἐξ ὅλων τῶν ἔργων τῶν συγχρόνων συγγραφέων, ἀποσπάσματα ἀγορεύσεων, νόμων, εἰδήσεων ἐφημερίδων, ἐπιστημονικῶν διατριβῶν.

Ὡς προεισαγωγὴν δὲ τῆς ὅλης ἐρεύνης εἴχομεν ἄρθρον τοῦ κ. Χατζηδάκι καὶ ἐπιστολὴν τοῦ κ. Παλαμᾶ. Ἐπειτα δημοσιεύσιν ἱστορικῶν τιμῶν ἀποσπασμάτων καὶ συνεντεύξεις ἢ γνώμας διαφόρων προσώπων ἐν αἷς καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν.

Ἐπίσης ἀναγγέλλεται ὁ κατ'ἄριστον τοπικῶν ἐπιτροπῶν καὶ εἰς τὴν πόλιν μας κατηρτίσθη τοιαύτη ἐκ τῶν κ. κ. Παύλου Νιρβάνα, Ἰακώβου Δραγάτη γυμνασιάρχου, Γ. Στρατήγη, Γ. Φίλωνος καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ «Περιοδικοῦ μας».

Καὶ αὐτὰ εἶνε τὰ γεγονότα τὰ ἐκδηλοῦντα τὴν περὶ τὸ ζήτημα κοινωνικὴν ἢ μᾶλλον ἐθνικὴν κίνησιν, τὰ φανερόντα, ὅτι οἱ ἀγωνεῖς τῶν ὀλίγων ἀρχίζουσιν νὰ συγκινεῖν τοὺς πολλούς. Ἀνωτέρω ἐξεφράσαμεν τὴν χαρὰν μας διότι αὐτὴν τὴν ἐλπίδα ἐξεφράζομεν πρό τινος ἀκόμη, ὅτι ἡ ἀντίδρασις εὐαρίθμω θὰ ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν μίαν ἡμέραν, θὰ ἐπισημοποιεῖτο.

Βεβαίως τὸ δημοψήφισμα τῆς «Ἀκροπόλεως» θὰ φέρῃ εἰς τὴν πανηγυρικὴν νίκην τῆς καθαρῆς. Σπεύδομεν νὰ προδηλώσωμεν τοῦτο γνωρίζοντας ὅλας τὰς ἐπιδράσεις αἱ ὁποῖαι συνετέλεσαν ὥστε τὸ πολὺ κοινὸν τὸ ἀναγινώσκον ἐφημερίδας νὰ θεωρῇ ἐθνικὴν γλώσσαν ἐκείνην περὶ τῆς ὁποίας ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης λέγει ὅτι ὑπάρχει ἐλπίς νὰ γείνη ποτὲ ἡ ἀρχαία! Ἐκτὸς τοῦ σχολείου, τῆς ἐκκλησίας, τῆς νομοθεσίας, τῆς ρητορικῆς πάσης ἐπιτήμου τέλους ἐκδηλώσεως δὲν λησμονοῦμεν ἐν εὐθηνῶν ἰδεῶδες ὅτι ἡ ἐκ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καταγωγὴ μας μᾶς ὑπερρεῖ νὰ ὀμιλήσωμεν πρό παντός τὴν γλώσσάν των. Τόσον καλῶς εἴχομεν διαπαιδαγωγηθῆ κατὰ τὰ ἄλλα ὡς πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ βίου ὥστε αὐτὸ μόνον μᾶς ἔμενεν ἡ γλῶσσα! Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν αὐτὴν πόσον δὲν εἶνε εὐλογος ἡ ἀγανάκτησις καὶ ἡ ἀπορία διακεκριμένων καὶ σοφῶν ξένων ἀσχοληθέντων μὲ τὸ γλωσσικὸν μας ζήτημα εἰς τὰς σελίδας ταύτας, τοῦ μὲν κ. Δίδριχ λέγοντος ὅτι ἐὰν ἓνας ἀρχαῖος ἀνίστατο αἰφνης ἐκ τοῦ τάφου καὶ ἀνεγίνωσκε τὴν ἐπιτηδευμένην καθαρῆσαν, τὴν ὁποῖαν μᾶς παρουσιάζουν ὡς κλασικὸν πρότυπον, ἤθελε καταληφθῆ ὑπὸ ἐμετοῦ, τοῦ δὲ κ. Φιλία Δεμπέγκ ἀποροῦντος πῶς ἐπὶ τέλους δὲν κατορθώνομεν νὰ ἐπιστρέψωμεν ἀμείως εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ Πλάτωνος.

Καὶ ἀμφοτέρω εἶνε συντηρητικοί, διότι ἀναγνωρίζουν τὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας προσέφερον ἡ καθαρῆσαν, ὁ δὲ κ. Δίδριχ τὴν θεωρεῖ προσωρινῶς ἀπαραίτητον πρὸς ἔκφρασιν εἰδῶν τιμῶν τοῦ λόγου ὡς αἱ ἐπιστημονικαὶ διατριβαὶ καὶ πραγματεῖαι, διὰ τὰ ὁποῖα εἶδη ἀπαιτεῖται ἀκόμη κάποια χρονικὴ ἐξέλεξις.

Ὁὕτω τὸ ζήτημα ἐν τῷ συνόλῳ του παραμένει φαινόμενον μεταβατικῆς ἐποχῆς, ὅσω καὶ ἂν εἶνε φιλολογικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς λελυμένου. Διότι καὶ οἱ σφοδρότεροι πολέμιοι τῆς γλώσσας τοῦ λαοῦ ἀνομολογοῦν σήμερον, ὅτι ἀνέχονται τὴν ποίησιν καὶ τὸ διήγημα δύο πρώτιστα εἶδη τοῦ αἰσθηματικοῦ λόγου γραφόμενα εἰς τὴν δημοτικὴν. Πρὸ ὀλίγων ὁμῶς ἐτῶν οὔτε ἤθελαν ν' ἀκούσουν τοιοῦτόν τι. Καὶ εἶνε περίεργον πῶς ἐνῶ ὁ κ. Χατζηδάκις ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν ταύτην καὶ ἀναγνωρίζει τὴν ποίησιν καὶ τὸ διήγημα γραφόμενα εἰς τὴν δημοτικὴν, ἀντιφάσκων λέγει, ὅτι οἱ ἀγωνεῖς τοῦ Σολωμοῦ, τοῦ Βηλαρά, τοῦ Βαλαωρίτη ἔμειναν ἄκαρποι. Ἄλλ' ἢ συντηρητικότης τοῦ κ. Χατζηδάκι, εἶνε βεβαίως προσωρινή· θὰ ἐπεριμέναμεν νὰ ἦτο καὶ προβλεπτικὴ τοῦ μέλλοντος. Δυστυχῶς εἶνε ἀποκλειστικὴ καὶ προσαρμύζεται εἰς τὴν μεγάλην ἀγανάκτησιν τοῦ κόσμου βλέποντος ὅτι καὶ τὸ συζητητικὸν εἶδος ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν κατακτάται ὑπὸ τῆς δημόδους. Καὶ ἐντεῦθεν τὸ θεωρητικὸν ἐκεῖνο ἄρθρον τῆς «Ἀκροπόλεως», τὸ ἐρώτημα πρὸς τὸν κ. Παλαμᾶν διατί ἤρχισε νὰ γράφῃ τὰ κριτικά του καὶ διδακτικά ἄρθρα εἰς τὴν δημοσίᾳ διὰ νὰ τὸν ἀναγνώσουν καὶ τὸν ἐνοήσουν τίνες.

Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο φέρον τὸ ζήτημα εἰς καθαρῶς φιλολογικὸν σημῆον ὁ κ. Παλαμᾶς ἀπήντησε φιλολογικώτατα εἰς τὸ «Ἄστυ», οἱ δὲ παρακολουθοῦντες τὰ γραφόμενα τοῦ ποιητοῦ τῆς «Ἡλιογέννητης» ἀνεγνώρισαν εἰς τὴν ἀπάντησιν ταύτην ὅλα τὰ σαφὰ ἐπιχειρήματα ἐνός ἐκ τῶν γενναιοτέρων προμάχων τῆς ἐθνικῆς μας γλώσσας. Καὶ εἶνε εὐτόχημα, ὅτι τὸ ἐπεισδῖον αὐτὸ δὲν ἀπέμεινε ἄκαρπον. Ἡ ἐφημερίς ἢ ὅποια ἐφάνη παραξενηθεῖσα διὰ τὸ «φιλολογικὸν βίος» τοῦ κ. Παλαμᾶ εὐθὺς τὴν ἐπομένην τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸ «Ἄστυ» ἐπισημοποιούσα τὴν ἀντίδρασιν—καὶ εἶνε ἡ πρώτη ἢ ὅποια διεξήγαγεν ἄλλοτε τὸν πόλεμον τῆς ἐκλαϊκείσεως καὶ ἀπλοποιήσεως τῆς γλώσσας—προεκήρυξε τὸ δημοψήφισμά της καὶ ἔφερε τὸ ζήτημα εἰς τὴν πραγματικὴν του ὄψιν.

Ἐνταῦθα πρέπει νὰ σημειωθῇ, ὅτι ὁ κ. Παλαμᾶς κληθεῖς ὡς μέλος τῆς ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπῆς διὰ τὸ δημοψήφισμα ἀπεφάνθη δι' ἐπιστολῆς του, ὅτι ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς διεξαγωγῆς τοῦ ζητήματος δὲν εἶνε ὁ ἀρμοδιώτερος. Ἰδοὺ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Παλαμᾶ:

Φίλε κ. ἀρχισυντάκτη τῆς «Ἀκροπόλεως»

Εἴχατε τὴν καλὴν νύξιν νὰ παρακαλέσετε κ' ἐμὲ νὰ βοηθήσω, κατὰ δύναμιν, ἐν πείραμα πρῶτότυπο προωρισμένο κάποιο φῶς νὰ ρίξῃ εἰς τὸ γλωσσικὸν μας ζήτημα. Στὸ πείρασμα, δυσκολοκτόρωτο, ὅσο κι' ἂν ἐφαίνονταν ἀπλὸν, δὲν ἀνήθηκα νὰ σὰς δηλώσω πῶς θὰ λάβω μέρος, μολονότι σὰς ἀνέφερα ἰδιαίτερα πῶς εἶχ' ἀμφιβολίας γιὰ τὴν ἐπιτυχία του.

Ἰστερα, πρόθυμα μοῦ ἀνακοινώσατε, πρὶν τυπωθῆ, ἓνα τῆς κομμάτι, ἢ καὶ ὁλόκληρη τὴν προκήρυξιν—καλὰ δὲ θυμοῦμαι—ποῦ εἶχε σήμερον ἡ «Ἀκρόπολις» γιὰ τὸ «Μέγα πανελλήνιον δημοψήφισμα: ποῖαν γλῶσσαν θελεῖ ὁ ἑλληνικὸς λαός».

Σήμερα προσεχτικώτερον διάβασμά της μοῦ ἔδωκε νὰ καταλάβω πῶς δὲ θὰ δυναθῶ νὰ προσφέρω τίποτε μῆσα στὴν Ἐπιτροπὴ αὐτὴν, μὲ ὅλην τὴν τιμὴν ποῦ μοῦ ἐκάματε νὰ μὲ τοποθετήσετε σιμὰ σ' ἓνα σαφὸ καθηγητὴ σὰν τὸν κ. Χατζηδάκι, σ' ἓνα λόγιον σὰν τὸν κ. Καμπούρογλου, σ' ἓνα δημοσιογράφον σὰν ἐσὰς.

Τέτοιο δημοψήφισμα, βέβαια είναι πολύ περίεργη προσπάθεια δημοσιογραφική πάντοτε θ' αξίζει να προσέξουμε σ' αυτό, γιατί μπορεί να σταθῆ γόνιμο σε κοινωνικά φαινόμενα αξιοσπουδάστα.

"Όμως δὲν είναι διόλου κατάλληλος ὁ τρόπος αὐτὸς γιὰ νὰ φωτίση καὶ γιὰ νὰ ξεδιαλῆ τὸ ζήτημα, καθὼς τὸ γλωσσικὸ, κάπως σκοτεινὸ καὶ ἀκατὰ περίπλοκο. Ἔτσι νομίζω. Καὶ φοβοῦμαι μὴπως ὁ τρόπος αὐτὸς τὸ παραστράτησῃ καὶ τὸ συγχοίση ἀκόμα πρὸς τὸ ζήτημα.

Γυρεύετε νὰ μάθετε ποιά γλῶσσα θ ἔ λ ε ι ὁ ἑλληνικὸς λαός. Νομίζω πῶς μιὰ κάποια σκέψη ψυχολογική θά ἔφθασε νὰ μᾶς κρουδοεῖξῃ πῶς εἶνε σχεδὸν ἀδύνατο νὰ μάθουμε τὴν ἀγνή καὶ τὴν ἀνυπόκριτη θέλησιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀπάνου στὸ ζήτημα τοῦτο, μὲ δημοψηφίσματα.

"Ἐπειτα· ἐκεῖνο πού πρέπει νὰ γνωρίζουμε εἶνε ὅχι ποιά γλῶσσα θ ἔ λ ε ι, ἀλλὰ ποιά γλῶσσα ἔχει ὁ ἑλληνικὸς λαός. Καὶ τοῦτο εἶνε ἀκόμα ὀλιγότερον κατορθωτὸ μὲ δημοψηφίσματα. Καὶ ποιά γλῶσσα ἀληθινά, ἔχει ὁ λαός, τὸ λέει, χωρὶς νὰ τὸ ὑποψιφιάζεται, μὲ τοῦ ἀσυνείδητου τὴν ἰερότητα, ὅλη μέρα, στὰ λόγια του. Κάθε ἄλλη σχετικὴ συνειδητὴ μελέτη καὶ ἀντίληψη, δὲν εἶνε δουλειὰ δική του.

"Ἐνας ψυχολόγος μπορούσε νὰ συμφωνήσῃ μαζί μου. Ὁ ἑλληνικὸς λαός, γιὰ τὸ ἔργο πού τὸν θέλετε, εἶνε ὁ χειρότερος σύμβουλος.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς πού θὰ μπορούσα, ἂν ἦ ἀνάγκη τὸ ἔφερνε, καὶ νὰ τοὺς ἐξηγήσω πλατύτερα, στοχάζομαι πῶς δὲ θὰ εἶμαι διόλου χρήσιμος μέσα στὴν ἀξιοσέβαστην ἐπιτροπή σας.

3 Ὀκτωβρίου 1900

"Ὅλος πρόθυμος φίλος σας
Κωστής Παλαμῆς

"Ἀλλὰ παρ' ὅλας αὐτὰς τὰς ἀντιρρήσεις, τὰς ὁποίας θεωροῦμεν ὀρθοτάτας ὅσον ἀφορᾷ τὸ φιλολογικὸν μέρος τοῦ ζητήματος νομίζομεν, ὅτι καὶ μόνον ἢ προκλήρυξις τοιοῦτου δημοψηφίσματος ἐρχομένου ν' ἀπασχολήσῃ καὶ τοὺς περισσοτέρους ἐξυπηρετῆι πρὸ πάντων· τοὺς ἀγῶνας ὄλων ἐκείνων οἱ ὅποιοι παρχαγνωρίζομενοι σήμερον καὶ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ δημοψηφίσματος καταδικαζόμενοι ἴσως ὑπὸ τοῦ Πανελληνίου, εἶνε ἀσφαλῶς οἱ νικηταὶ τῆς αὔριον καὶ οἱ κυρίαρχοι τοῦ μέλλοντος.

Δὲν εἶνε βέβαια εὐθετος ἡ στιγμή καὶ μᾶς λείπει ὁ κατάλληλος χρόνος νὰ κρίνωμεν σήμερον τὸ φιλολογικὸν καὶ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ κ. Γ.

Βλαχογιάνη τὸ ὅποιον ἤρχισε νὰ μᾶς παρουσιάζει

τὰ «Προπύλαια» πρωτοτύπως καὶ ἰδιορρυθμῶς εἰς περιοδικὴν ἐκδοσιν ὑπὸ τὸν ὠραῖον συμβολικὸν τίτλον τὰ «Προπύ-

λαια», τὸν ὅποιον ἔρχεται νὰ ἐπεξηγήσῃ τὸ διήγημα τοῦ συγγραφέως τὸ «Χάρισμα τῆς Θεᾶς» πρῶτον δημοσιευόμενον εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἔργων του. Ἀπλῶς ἐκφράζοντες τὸν ἐνθουσιασμόν μας στέλλομεν τὰ συγχαρητήριά μας εἰς τὸν διακεκριμένον συνεργάτην μας διὰ τὸ μοναδικὸν του ἀληθῶς κατόρθωμα τῆς δημοσιεύσεως εἰς τόσῳ πολυτελεῖ καὶ περίκομφον ἐκδοσιν τῶν ἐκλεκτῶν προϊόντων τῆς δημιουργικῆς του φαντασίας, καθὼς καὶ τῶν πολιτικῶν ἱστορικῶν του ἐρευνῶν καὶ συνιστῶμεν τὸ ἔργον του εἰς πάντα φιλαναγνώστην καὶ φιλόστορον. Δείγματα τῆς τελευταίας ταύτης συνθέσεως τῶν «Προπυλαίων» παρέχομεν σήμερον εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας.

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗΑ ΦΡΟΤΕ

(ΑΠΟ ΤΗ ΝΕΑ ΕΔΔΑ)

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΜΥΛΟ

"Ὁ βασιληᾶς Φρότε εἶχε ἓνα μύλο, πού τὸν ἔλεγαν Gröte· τᾶλεθε ὄλα, ἀρκεῖ νὰν τὸ ἐπιθυμοῦσε ὁ Φρότε· τὸ χρυσάφι καὶ τὴν εἰρήνην. Τὰ κοροῖται, πού ἄλεθαν ἐλέγονταν Φένγια καὶ Μένγια. Μιὰ φορὰ ὁ θαλασσοβαληᾶς ὁ Μάουζιγκ ἀρπαξε τὸ μύλο κι' ἀπάνου στὸ καράβι του τοῦθαλε νάλειθ ἄσπρο ἀλάτι, ὡς πού βύθισαν στὸν κόλπο τοῦ Πέτλανδ. Ἄπο τότες φυτομανάει ἐκεῖ ἀνεμοστρίφουλας, καὶ τὰ νερὰ πέφτουν ἀπὸ τὴν τρύπα τῆς μυλόπλακας· κι' ὅπου ὁ σίφοντας περιστρέφεται ἡ θάλασσα ἀνταρτεῦεται καὶ γι' αὐτὸ γίνεται καὶ τόσο ἀρμυρή.

"Ἦρθανε τώρα στὸ παλάτι ἡ Φένγια
κι' ἡ Μένγια μὲ προαισθημα γιομάτες
κι' ὁ Φρότε τοῦ Φριδλάιμπ ὁ γυιὸς κρατεῖ τους
τὴν κορασίσια τους ἀντρεῖα νάλειθι.

—Δούλες τίς πῆγαν καὶ τίς δυὸ στὸ μύλο
τᾶππο λιθάρι ἐκεῖ γιὰ νὰ γυρίζουν—
Προτοῦ νὰκούσει τῆς δουλειᾶς τὸν ἦχο
δὲ χάριζεν ἀνασασμὸ καμιᾶς
Καὶ τραγουδοῦσαν, σειῶντας τὸ λιθάρι
ὡς πού ἀποκοίμιζαν τίς ἄλλες δούλες.

Κέτσι ἄρχιζε μὲς τὸ ἄλεσμα ἡ Μένγια τὸ τραγοῦδι :

« Ὑγεῖα ἐμεῖς καὶ δύναμην ἀλέθουμε τοῦ Φρότε
καὶ πλοῦτια κι ὄλα τὰγαθὰ στῆς εὐτυχίας τὸ μύλο.
Κάθετα κι ἀναπαύεται στὰ πουπουλένια ἀτός του,
γερός ὡς εἶναι σὰν ξυπνάει, τὴν πλάκα ἐμεῖς κυλάμε.
Ἐδῶ κανεῖς τὸν ἄλλον ποτές του δὲν πικραίνει
οὔτε κακὸ βάνει γι' αὐτὸν, κίνδυνον δὲν τοῦ φέρνει,

"Ἡ Edda εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ἱερὰ βιβλία τῆς Σκανδιναβικῆς μυθολογίας, πού περιέχει τὰ τραγοῦδια τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων. Σημαίνει ποιητικὴ, ὁ Ἰσλανδὸς ὅμως ἐπίσκοπος τοῦ Σκόλολφ Πιρὸνγιολφ Σβίνσον ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 17 αἰῶνα ἔδωκε τὴν μετάφραση Προμάνη, καὶ σχεδὸν καθιερώθηκε ἐκτοτε. Διαίρειται σὲ παλαιὰ καὶ νέα Ἐδδα. Πότες ἐγὼ ἀφῆκε δὲν εἶναι ἀκόμα ἐξακριβωμένο, οἱ πρῶτες ὅμως συλλογὲς τῶν τραγοιδιῶν τῆς ἐκωδικοποιήθησαν, ὅταν πλέον ἡ χριστιανικὴ πίστις εἶχε μπεῖ καὶ προσηλυτίσει ἀρκετοὺς, περὶ τὰ μέσα δηλαδὴ τοῦ 13 αἰῶνα. Ἡ Ἐδδα μαζί μὲ τὰ ἄλλα ποιητικὰ δοκουμενὰ τῆς μυθολογικῆς ἐποχῆς τῆς Γερμανίας, μὲ τὸ Γκούδρον, μὲ τὸ τραγοῦδι τοῦ Νιμπλουγκεν, μᾶς εἰσάγει σὲ μιὰν μυθικὴ ἐποχὴ γιομάτη δράση καὶ ποίηση καὶ σχεδὸν ὄλων διόλου ξεχωρισμένη ἀπὸ τῆς ἐπίδρασεως τῶν μυθευμάτων τῶν ἄλλων φυλῶν, τῶν παραπολὺ ἀρχαιότερων τῆς. Ὅπως εἶναι γνωστὸ ὁ Ριχάρδος Βάγνερ τελευταῖα στὴ Γερμανία τὴν ἐποχὴν αὐτὴ τὴν ἀπολαίκεψε μὲ τὴν ἐπιβλητικώτατην τετραλογία του «Τὸ δαχτυλίδι τοῦ Νιμπλουγκεν».

κι οὔτε μὲ κοφτερὸ σπαθί κοιτάει νῶν τὸν χτυπήσει
κι ἄς τύχαινε καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του ἀντίκρι τὸ φωνιά !»

Στὴν ἡσυχία μὲ θόρυβο ἐκινιῶνταν.

»Τώρα κέμεϊς ἀφίνουμε τὸ μύλο καὶ τὴν πέτρα !»—

Μὰ τὰ κορίτσια ἐπρόσταζε νᾶλλέθουν
κέτσι τοὺς ἔλεγε στὸ πρόσταγμαῖ του:

Νᾶ κοιμηθεῖτε μοναχά ὅσο σωπαίνει ὁ κοῦκος,
ἢ ὅσο θὰ κάμω ἓνα τραγοῦδι ἐγὼ νᾶ τραγοῦδήσω».

»ᾠ Φρότε, καὶ λογίζεσαι τῶν Βάνεν * νᾶ εἶσαι φίλος ;
Σοῦ ἔλλειπε ἢ πρόνοια πού ἔπρεπε, δούλες γιὰ νᾶγοράεις !
Διάλεξες μόνο τὴ θωριά καὶ τὴν ἀντρεία πού εἶδες
κι ἀστόχησες ὀλότελα τὸ σῶϊ καὶ τὴ γενιά μας.

Ὁ Ροῦγκνερ εἶτανε θεριὸ κι ἀνδρείος ὁ πρόγονός του
κι ἀκόμα πιὸ ἀνδρειότερος τῆς Σάδης ὁ πατέρας,
μὰ ἐμᾶς τοὺς δυὸ μιλλαδερφούς στοὺς δυὸ βουνογιγάντους
στὸν Ἄαρ καὶ Βίρκ ἢ μᾶνα μας μᾶς γέννησε γιὰ δόξα.
Κι ἀνίσως μόνο τᾶξερε κανεὶς ἀφ τὴ γενιά τους
ἐδῶ δὲ θὰ στηλώνονταν τοῦ μύλου οἱ σκληρές πλάκες
καὶ τὰ γιγαντοκόριτσα δὲ θᾶλεθαι ὡς τώρα.

Ἐννιά χειμῶνες εἶχαμε κεῖ μέσα συντροφιά,
πού μεγαλώναμε κραταιὰ στὰ ἔγκατα τῆς γῆς.

Σ' ἔργα μεγαλοδύναμα κέμεϊς δόσαμε χέρι,
σπρώχναμε θεολίθαρα νᾶπὸ τίς γύρο ράχες,
βράχους κυλούσαμε μὲ ὀρμὴ στὸ γιγαντένιο τᾶρος,
πού ἡ Γῆς ἐσειόνταν κᾶτρεμε κέραγιζε τὸ χῶμα,
καὶ σφεντονίζαμε ψηλὰ τὰ πιὸ σκληρὰ λιθάρια
τοὺς βράχους τοὺς πελώριους στὸν κύκλο τῶν ἀνθρώπων.

Κι' ἀφ' τότες βγήκαμε κέμεϊς οἱ δύο μας στὸν ἀγῶνα,
γιὰ τῆς Δανίας τὸ λαὸ μὲ ὀλπίδες στὴν καρδιά μας,
ἀρκοῦδες κυνηγοῦσαμε, συντρίβαμεν ἀσπίδες·
ἐπέφταμε μὲς τὸ σωρὸ τῶν λαμπερῶν θωράκιων,
τοὺς βασιλιάδες ρίχναμε, στὸ θρόνο βάζαμε ἄλλους,
λαμπρὰ ξεπροβοδίζαμε τὸν ἀγαθὸ τὸν Γκούντβουρνι,
καὶ διόλου δὲ συχάζαμε, πρὶν ρίξουμε τὸν κύβο.
Τὰ μυτερὰ κοντάρια μας πιστύλιζαν τὸ αἶμα
ἀφ' τίς πληγὰς κέβᾶφανε τᾶστραφτερὰ σπαθιά μας·
Κ' οἱ βασιλιάδες ἔμειναν κέμᾶς καὶ τὴν ὀρμὴ μας
στὰ καλοκαίρια τᾶμετρα πού ἐτρέχαμε στίς μάχες.

Ἦρθαμε τώρα στὸ παλάτι· μᾶς κρατᾶνε δούλες.

* Γοτθικὰ Vaniz (Wanen), εἶναι μία γενεὰ θεῶν τῆς Σκανδιναβικῆς μυθολογίας, οἱ κυριώτεροι ἀντιπρόσωποί της εἶνε ὁ Φράαυρ κ' ἡ Φράγια ἢ ἀδελφὴ του, οἱ πρῶτοι θεοὶ τοῦ φωτός.

πατάμε μὲς τὸ βόρβορο, μᾶς πνίγει ἢ στενοχώρια
κι ἀλέθουμε ἄκεφα, ἄκεφα στὸ Φρότε τὴν εἰρήνη.
Μὲ τί χαρὰ ἀναπαύονταν τὰ χέρια, μᾶλλον πόση
κρατοῦσα στὸ λιθάρι ἐγὼ, γιὰ μᾶνα τὸ ἄλεσμά μου
μᾶρκεῖ.... μᾶρκεῖ ! ἢ ἀνάγκη μου ἄς εἶχε πιά ἓνα τέλος !
Μὰ ἀκόμα γιὰ τὰ χέρια μας ἀνάπαυση δὲν εἶναι
τί τᾶλεσμά μας ἔτοιμο δὲν τὸ νομίζει ὁ Φρότε.

Εὐπνησε Φρότε.... ζῦπνησε ! Μὲ ἄρματα ματωμένα
τὸ στράτευμά σου οἱ ἐχτρικὲς καρίνες συλλαβαίνου !
Εὐπνησε Φρότε, ζῦπνησε ! Θέλεις λοιπὸν νᾶ μάθεις
ἀφ' τὸ τραδοῦδι μας πού ἀκοῦς ἀρχαῖες παραδόσεις !
Βλέπω μὰ λαύρα νᾶνεβαίνει ἐκεῖ δεξιά τοῦ κάστρου.
σημάδι πού γνωρίζω το καὶ πόλεμο ἀναγγέλλει.
Στρατὸς θὰ ὀρμήσει ἀπὸ τᾶκεῖ μὲ ὀρμὴ καὶ μὲ μανία
κι ἀπὸ τὸ κάστρο ἢ στάχτη του σὲ λίγο θᾶπομειναι.
Τὴν ἀρχοντιά θὰ χάσεις την καὶ τοῦ Σέελανδ τὴν ἔδρα,
τὰ δαχτυλιῖδα τὰ χρυσᾶ, τῆς εὐτυχίας τὴν Cröte !
Οἱ δούλες μεῖς κραδαίνουμε γερὰ πολὺ τὸ μύλο...
ἢ κόρη τοῦ πατέρα μου ἄλεθε ἀντρειωμένα
γιὰ τὴν περίστασιν αὐτὴ τόσο πολλοὺς ἀνθρώπους.
Πιά τὰ ἰσχυρὰ στηρίγματα γκρεμίζονταν κ' ἐπέφταν
στὴν κάσα τοῦ ἀλεσίματος.—'Αλέθουμε μεῖς πάντα !
'Αλέθουμε !.. 'Αλέθουμε !.. Τὸ Φρότε θὰ ἐγδικήσει
τοῦ Ἄλφδαν ὁ ἔγγονος, ὁ γυιὸς τῆς Οὐρσας...
ἐκείνη τὸν ἐγέννησε, μὰ λέγεται ἀδερφός της
καὶ τὸ πῶς τοῦτο γίνεται, τὸ ξέρουμε κ' οἱ δύο μας.»—

Ἔτσι ἄλεθαι μὲ δύναμη καὶ κόπο
καὶ σὲ γιγάντινο θυμὸ λασσοῦσαν.
Τὸ μυλοχέρι τρίζει, πέφτει ἢ κάτα,
καὶ τὸ λιθάρι ἀναπηδάει κομένο.

Καὶ τὸ γιγαντοκόριτσο ξαναφονάζει ἀκόμα :

»—Ἐμεῖς, ὦ Φρότε, ἀλέθαμεν ἔτσι ! Καὶ τώρα ἄς ποῦμε :
ἢ δούλα παρακάθησε στοῦ μύλου τὸ λιθάρι !»—

(Μετάφραση Γ. Κ.)



τησίς μέθης, ἡ ἀνακλυοῦσα ἀπὸ τὰς βαθυτέρας πηγὰς τῆς ζωῆς τὸ αἰώνιον καὶ πρωτεύουσρον ἄσμα τῶν ἀσμάτων. Ἡ φύσις, λέγει ἕνας ἰταλὸς φυσιολόγος, διὰ τὴν πανηγυρίστην τοῦ γάμου τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων ἐξαπτεῖ ὅλας τῆς τὰς ὠραιότητας καὶ στρώνει μὲ πανεύμορφον χλιδὴν χρωμάτων καὶ λάμψεων τῆν νομικὴν κλίνην ὅπου αἱ ἀνθίδες ἐνώονται πρὸς τοὺς ὑπέρους. Ἡ ἀνοιξίς εἶναι ὑπὸ τὴν ἐποψὴν αὐτῆν τὸ μέγα καὶ θεησκευτικὸν ἄσμα ἀσμάτων, τὸ ὅποιον τονίζει ἡ πολυόργανος καὶ πολυχρωμὸς ὀρχήστρα τῆς φύσεως εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ πλανήτου καὶ τῆς ἀτμοσφαιράς.

Ὅλα τὰ ἀπείρω· μεγάλα καὶ τὰ ἀπείρω· μικρὰ ψάλλον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ ἄσμα τῶν ἀσμάτων τῶν καὶ κάθε ἀκτὶς φωτὸς δονεῖται ἀπὸ τὴν ἀτελεύτητον ἀρμονίαν του. Ὁ ἄνθρωπος ψάλλει τὸ ἴδιόν του ἄσμα μὲ ὅλην τὴν ὑπαρξίν καὶ ὁ καλλιτέχνης πλέκει τὰς ἀρμονίας του ἐπάνω εἰς τὰς χορδὰς τῆς χρυσῆς ἀπας. Τὸ τελευταῖον ἴσως εἶναι τὸ καλλίτερον, ἴσως εἶναι καὶ τὸ χειρότερον. Ὁ Νίτσε διὰ κάθε καλλιτεχνικὴν δημιουργίαν προαπαιτεῖ μίαν εἰδικὴν μέθην· ἀπὸ τὰ εἶδη ὅλα τῆς μέθης αὐτῆς ἡ «γεννητησία μέθη» εἶναι ἴσως ἡ πηγὴ τῶν πλουσιωτέρων καὶ πλέον ἐκτεταμένων δημιουργιῶν. Ὁ Σολομὼν ἐμέθησε τὴν μεγάλην αὐτὴν μέθην καὶ ὁ Ἐπισκοπόπουλος ὑποθέτω ἔκαμε τὸ ἴδιον.

Ἴσως μία σύγκρισις τῶν δύο ἀσμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὅλοι οἱ ποιηταὶ τῶν αἰώνων ὕψωσαν τὰς μεγάλας μελωδίας τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐπιθυμίας των, δὲν θὰ εἶχε καὶ πολὺ τὸν τόπον τῆς. Ἴσως θὰ εἶχε καὶ κάποιον λόγον· ἴσως θὰ εἴμπορούσε νὰ γίνῃ καὶ ἀφορμὴ μίᾳ εὐρύτερας ψυχολογικῆς ἢ ἀνθρωπολογικῆς σπουδῆς. Ἐπιφυλάσσω εἰς τὸν ἑαυτὸν μου τὴν εὐχάριστον αὐτὴν ἐνασχόλησιν, θέλω μόνον νὰ σημειώσω σήμερον τὴν ἐντύπωσιν ποῦ μοῦ γεννᾷ τὸ ἀντίκρουμα μίᾳ τυχαίας σελίδος ἀπὸ τὸ ἄσμα τὸ παλαιὸν καὶ ἀπὸ τὸ ἄσμα τὸ νέον, μίᾳ σελίδος εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἐρωτικὴ πρωτογενὴς ψυχὴ τοῦ παλαιοῦ ὕμνωδοῦ ἀναλύεται καὶ ἀναθυμιάται εἰς ἕνα αὐτόματον θυμιάμα ἀγάπης καὶ ἡ ἐπιθυμία του βλαστάνει καὶ ἐναγκαλιζεται τὸ λευκὸν σῶμα τῆς καλῆς του, ὅπως οἱ κλώνοι τῶν κισσῶν πλέκονται γύρω ἀπὸ τοὺς κλάδους τῶν κέδρων· καὶ ἐξ ἄλλου μίᾳ σελίδος εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ψυχὴ ἐνὸς τέκνου τοῦ αἰῶνος, κουρασμένη ἀπὸ τὴν σκέψιν, δηλητηριασμένη ἀπὸ τὴν σοφίαν, — ὦ! ἡ ὠραία σοφία τοῦ Σολομῶντος— ἐξηγλημ. νη ἀπὸ τὴν ζωὴν, δὲν ἀπλώνει πρὸς τὴν καλὴν τῆς, κουρασμένη ἀπὸ τὸν δρόμον, τὸν δρόμον τὸν πολυδαίδαλον τῆς σκέψεως, πτερὰ πλούσια παραδεισίων πτηνῶν, ἀλλὰ πτερὰ βαρῆα καὶ αἰμωδιασμένα. Εἶναι ἡ σελὶς ἀπὸ τὸ «Ἄσμα Ἀσμάτων» τοῦ τέλους αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος, τοῦ αἰῶνος τοῦ ὑστερικοῦ, ταῦ αἰῶνος μὲ τὰς ὀξείας ὀσμὰς καὶ τὰ πάθη τὰ κολασμένα, τοῦ αἰῶνος τοῦ κόρου καὶ τῆς ἀλκοολικῆς διψῆς, τοῦ αἰῶνος τοῦ ἀσθενοῦς, τὸν ὅποιον τυρханεῖ τὸ κράτος τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἐρεθίζει ὁ ἀκράτητος καλπασμὸς τῆς ζωῆς.

Μία πνοὴ ποιήσεως καὶ τυροερότητος, ὠραία καὶ δροσιστικὴ πνοὴ, εἶναι ἡ ἀληθὴς, περὶ ἀπάνω ἀπὸ τὴν ἐπιληψίαν τοῦ ποιήματος αὐτοῦ τῆς σαρκὸς καὶ τῆς γεέννης. Ὁ ποιητὴς ἀνακαλεῖ περὶ τῆς ἀγάπης του ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως καὶ σκορπίζει ἀνθὴ καὶ στρώνει τάπητας ἀπὸ γλόσιν καὶ ἀπλώνει ἐπιφανειακὰ νερῶν, καὶ συγκροτεῖ ὀρχήστρας πολυοργάνους εἰς τὸν δρόμον ὅπου βαδίζει ἡ Ἐπιθυμία του. Ὅλος ὁ πλοῦτος τοῦ ὕψους τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ, τὸν ὅποιον ἐσυνέθησα νὰ γαπῶ καὶ νὰ ξεχωρίζω, ὅλη ἡ εὐγένεια τῆς φαντασίας του, ὅλη ἡ ὀξύτης τῆς εὐαισθησίας του, ὅλη ἡ φιλοσοφικὴ εἰρωνεία τῆς σκέψεώς του συνοδεύουν εἰς τὸν ἀνθοστρωμένον αὐτὸν καὶ ὑπόσχον δρόμον τὴν ἐπιθυμίαν του, ὡς μίᾳ διονυσιακῆ πομπῆ, πλουσία καὶ πολύηχος. Ἄλλ' ἡ ἐπιθυμία του βαδίζει μὲ τὴν κεφαλὴν σκυμμένην κατὰ γῆς, μὲ τὸν δάκτυλον εἰς τοὺς κροτάφους, μὲ τὸ βῆμα τὸ προδίδον τὴν θλίψιν τῆς σκέψεως καὶ τὴν μονοτονίαν τῆς ἀληθείας. Εἶναι ἡ ἐπιθυμία ἡ διερευνώσα αὐτὴν, ἡ ἐτάζουσα τὰ ἔγκατά τῆς, ἡ ἀναλύουσα τὴν φλόγα, ἡ ὁποία τὴν κατακαίει. Καὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ εἰς τὸ ὅποιον ὁ ποιητὴς ἐγγίζει τὰς μεγάλας καὶ αἰωνίας χορδὰς τῆς λύρας τῆς στεφανωμένης μὲ τὰ φύλλα τῶν διονυσιακῶν ἀμπέλων, ἔχει κατὰ τι πένθιμον καὶ μεγαγρολικόν. Ὁ ὠραῖος του σ ο ε ν σ ο υ α λ ι σ μ ὸς διηθούμενος ἀπὸ τὸν διύλιστῆρα τῆς σκέψεως, νομίζει ὅτι ἀποσταλάζεται εἰς αἱματομένα δάκρυα.

Ὁ Σολομὼν ὑπῆρξε περισσότερο ποιητὴς ἀπὸ τὸν Ἐπισκοπόπουλον καὶ ὁ Ἐπισκοπόπουλος περισσότερο σοφὸς ἀπὸ τὸν Σολομῶντα. Τὸ σφάλμα δὲν εἶναι τοῦ κ. Ἐπισκοπούλου. Ὁ τελευταῖος, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἐνοῆ ἴσως, μαζὶ μὲ τὸ ποίημά του, τὸ ὅποιον ἀπομένει πάντοτε ὠραῖον καὶ ἐξαιρετικόν, μᾶς δίδει τὴν θλιβεράν ἀνατομίαν τῆς συγχρόνου ἡδονῆς, μίᾳ ἡδονῆς δηλητηριασμένης ἀπὸ τὴν σκέψιν, λιποψυχούσης, σπασμωδικῆς καὶ ἐτοιμοθανάτου. Καὶ μᾶς γεννᾷ μίαν κραυγὴν κινδύνου, μίαν κραυγὴν ὑπὲρ τῆς ἀναστάσεως τῆς μεγάλης καὶ εὐρώστου ἡδονῆς, ἡ ὁποία εὐλόγησεν τὰς καρδίας καὶ τοὺς νεφροὺς τῶν πατέρων μας.

Αἱ σκέψεις αὐταὶ αἱ πρόχειροι, τὰς ὁποίας γεννᾷ ἕνα ποιητικὸν βιβλίον ἄξιον πλατυτέρου λόγου, ἴσως δὲν ἁμιάζουσι ἐντελῶς μὲ χειροκρότημα. Ἄλλ' εἶνε σκέψεις τὰς ὁποίας μόνον ἕνας καλλιτέχνης τῆς πρώτης γραμμῆς εἴμπορεῖ νὰ τὰς προκλήσῃ.

Π. Νιρδάνας

ΞΕΝΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΙ

ΠΟΙΗΣΙΣ - ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ - ΘΕΑΤΡΟΝ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ - ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.

ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΓΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ὁ Θάνατος τοῦ Σιγβιέρξιν Ὁμπότφελδερ. Ἀπέθανεν ἐσχάτως εἰς ἡλικίαν 34 ἐτῶν ὁ Νορβηγὸς ποιητὴς καὶ δραματικὸς συγγραφεὺς Σιγβιέρξιν Ὁμπότφελδερ. Εἶχε δημοσιεύσει συλλογὴν ποιημάτων, διηγημάτων, τὸν Σ τ α υ ο ὁ ν συγκινητικὴν ἱστορικὴν ἔρωτος, καὶ τὰς Ἐ θ ρ ο υ θ ρ ἄ ς Σ τ α γ ὄ ν α ς, δρᾶμα. Εἶχε σπουδάσει τελείως τὰ μαθηματικά, τοῦθ' ὅπερ δύναται νὰ φανῇ ἴκιστα συμβιβάζομενον μὲ τὴν ἐκπληκτικὴν περιέργειαν καὶ τὴν παθητικότητα τὴν ἠπίως εἰρωνικὴν τὴν ὁποίαν τοῦ ἐνέπνεε τὸ μυστήριον τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἀνθρώπων.

Βλέπω τὸν λευκὸν οὐρανόν.

Βλέπω τὰς βαθυκυάνους νεφέλας.

Βλέπω τὸν αἵματηρὸν ἥλιον.

Ἴδου λοιπὸν ὁ κόσμος.

Ἴδου λοιπὸν ἡ κατοικία τῶν σφαιρῶν.

Σταγῶν βροχῆς!

Βλέπω τὰς ὑψηλὰς οἰκίας.

Βλέπω τὰ ἀπειράριθμα παράθυρα.

Βλέπω τὸ μακρυνὸν κωδωνοστάσιον.

Ἴδου λοιπὸν ἡ γῆ.

Ἴδου ἡ κατοικία τῶν ἀνθρώπων.

Αἱ βαθυκύανοι νεφέλαι συσσωρεύονται. Ὁ ἥλιος ἔδυσεν.

Βλέπω τοὺς κομφεὺς κυρίους.

Βλέπω τὰς φιλομειδεῖς κυρίας.

Βλέπω τοὺς ἵππους μὲ τὴν κεφαλὴν σκυμμένην.

Πόσον αἱ βαθυκύανοι νεφέλαι πυκνοῦνται.

Βλέπω, βλέπω . . .

Βεβιαίως ἠπατήθην ὡς πρὸς τὸν πλανήτην μας.

Ὅλα ἐδῶ εἶνε τόσον παράδοξα . . .

Δυσκόλως ἱκανοποιεῖτο ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του, ἔγραφεν ὀλίγα καὶ βραδέως καὶ εἶχε δημιουργήσει ὕψος καὶ μορφήν πολὺ προσωπικὰ. Ἠγαπᾶτο παρ' ὅλων ὅσοι τὸν ἐγνώριζαν. Οἱ λόγοι του δειλοὶ ὀλίγον καὶ ἀχρωμάτιστοι εἰς τὴν κατ' ἴδιαν συνδιάλεξιν καθίσταντο ἐνίοτε ἠχηροὶ, πλήρεις πάθους καὶ εὐγλωττίας.

Ἦτο μορφήν μᾶλλον ἐξησθηνημένην ἢ το ρωμαλέος, καὶ εἶχε ἐπιχειρήσει πεζῆ καὶ ἄνευ χρημάτων πολλὰ ταξείδια. Εἰς τοὺς τρόπους του ἐνυπῆρχεν ἀδεξιότης καὶ θέλητρον ἐν ταῦτῳ.

Ἀφίνει μυθιστόρημα ἡμιτελές, τὸ ὅποιον θὰ δημοσιευθῇ, καὶ ἕνα δρᾶμα.

— **Ἴωνᾶς Δῆ.** Ἀπὸ μακροῦ ἤδη τὸ ὄνομα τοῦ Νορβηγοῦ τούτου μυθιστοριογράφου καταλέγεται παραπλεύρως τῶν τοῦ Ἴψεν, Βιόρσον καὶ Γκάκσον εἰς τὰ ταξιδιωτικὰ βιβλία ἢ εἰς τὰς μονογραφίας περὶ τῶν σκανδιναυβικῶν φιλολογικῶν. Ἐγενήθη τὸ 1833 καὶ διήλθε τὴν νεότητά του εἰς Τουζί, δηλαδὴ πέραν τοῦ πολιτικοῦ κύκλου, εἰς νῆσον περιβαλλομένην ἀπὸ ἄλλας νήσους με βραχώδη καὶ χιονοσκεπέαστα βουνά, χώρας ἀλιείων καὶ δεισιδαιμονικῶν. Τὰ πρῶτά του διηγήματα ἀφηγήθησαν τὴν ζωὴν τοῦ βορρᾶ καὶ τῶν ναυτικῶν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης χρονολογεῖται ὁ Ὄραματιστής καὶ ὁ Πιλότος καὶ ἡ γυναικία τ' οὐ. Βραδύτερον καὶ ἰδίως ἀφ' ἧς μετέβη νὰ κατοικήσῃ εἰς Παρίσιους, ὁ Ἴωνᾶς Δῆ ἔγεινε περισσότερο καὶ ἀποκλειστικώτερον ρεαλιστῆς καὶ ἤντησε τὰ θέματά του ἐκ τοῦ ἀστικού κύκλου, ἔνθα ἀνεκάλυψε τὴν κυριαρχίαν τῶν χρηματικῶν ζητημάτων. Οἱ πλείστοι τῶν τελευταίων του τόμων ἀφηγοῦνται οἰκονομολογικὰς ἐπιχειρήσεις εἰς τὰς ὁποίας καταστράφη ἡ ζωὴ ὀλοκλήρων οἰκογενειῶν. Εἰς τὴν σειρὰν ταύτην ὑπάγεται τὸ τελευταῖον του μυθιστορηματικὸν Φάστ Φορλάν, ἀφοῦ θανατωτικῶς διωργανώθη καὶ ἰκανῶς ἐπέτυγεν ἵνα ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ ἰδέα ἦτο καλὴ, ἀποτυγχάνει τελείως, ἡ ἀποτυχία αὐτὴ ἐν τούτοις δημιουργεῖ τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν τοῦ ἠττημένου ἐνδεικνύουσα εἰς αὐτὸν τὸν ἀληθῆ του δρόμον καὶ συντελοῦσα ὥστε νὰ ἐπανεύρῃ τὴν φίλην του Βέραν. Ἡ νεανικὴ του ἀνάγκη τῆς δημιουργικῆς του δραστηριότητος τρομάζει κατ' ἀρχὰς τὴν μικρὰν πόλιν, ἔπειτα παρασύρει τὰς ἀντιστάσεις καὶ φαίνεται, ὅτι ἐξασφαλίζει τὴν εὐτυχίαν, τέλος δὲ, ὅταν τὸ κρᾶχ ἀπειλεῖ, δικαιολογεῖ τολμηρὰς πράξεις αἱ ὁποῖαι συνήθως χαρακτηρίζονται ὡς ἐγκληματικαί. Τὰ ζητήματα τῆς εὐθύνης ἕνεκα τῆς εἰλικρινείας τοῦ νεανίου παρουσιάζονται οὕτω ὑπὸ ἐνδιαφέρον φῶς.

ΗΧΩ

Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος.—Εἰς τὴν σειρὰν τῶν συνεγευμένων τῆς «Ἀκροπόλεως» περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος ἀνεγνώσαμεν καὶ τὴν γνώμην τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Στάης, Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἀποφαινεται ὑπὲρ τῆς καθ' ἑαυτοῦ ὡς ἐπίσημου γλώττης τοῦ Κράτους, ὅχι ἥττον ἀναγκωρίζει τὸ καθ' ἑαυτοῦ τῆς δημῶδους εἰς τὰ κυριώτερα δημιουργικὰ εἶδη τοῦ λόγου, τὴν ποίησιν, τὸ διήγημα καὶ τὸ δράμα. Καὶ πῶς ἄλλως ἀφοῦ κατὰ τὴν δοθεῖσαν εἰς συντάκτην τοῦ Σκρίπ συνέντευξιν ἐνθουσιάζεθαι τόσον ἐκ τῆς μεταφράσεως τῶν Νεφελῶν τοῦ Σουρῆ ὥστε ἀξιεπαίνως—μῆπως δὲν εἶνε καὶ ὁ πρῶτος ὑπουργὸς ὅστις διὰ τῆς ἐπίσημου παρουσίας του ἤξιώσε νὰ τιμῆσθαι φιλολογικῶν ἀνάγνωσμα—νὰ σκεφθῇ νὰ ἀπονεύμῃ ἐπιχορηγήσειν εἰς τὸν ποιητὴν τοῦ «Ρωμηῦ», ὅπως δυνήθῃ καὶ φέρῃ εἰς πέρας τὴν μετάφρασιν ὀλοκλήρου τοῦ ἔργου τοῦ Ἀριστοφάνους.

Ἄλλ' ὁ κ. Στάης, προκειμένου πάντοτε περὶ τοῦ αἰωνίου ζητήματος, δὲν πρέπει νὰ λησμονῇ, ὅτι ὅταν ἡ δημῶδης κατέκτησε σήμερον ὀριστικῶς τὰ ἐκφραστικώτερα εἶδη τοῦ λόγου, δὲν εἶνε δύσκολον νὰ εἰσχωρήσῃ καὶ ἐκεῖ, ὅπου σήμερον καὶ ἡμεῖς νομίζομεν, ὅτι εἶνε πρόωρον καὶ ἀδύνατον. Πρὸς τοῦτο βεθικῶς ἀπαιτεῖται χρόνος. Καὶ οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι ἡ γλώσσα ἡμέραν μετὰ τὴν ἡμέραν γίνεταί ἀπλουστερά. Καὶ τοῦτο δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ λανθάνουσα προσέγγις εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς δημῶδους.

— **Περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν δημοτικῶν Ἑλλήνων.** Ἐλίθομεν καὶ ἡμεῖς τὴν ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον πραγματείαν τοῦ σοφοῦ γερμανοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀλβέρτου Τούμπ. Ἡ ἔλλειψις χώρου μᾶς ἐμποδίζει σήμερον νὰ ἐπιλήσωμεν περὶ θέματος γενικοῦ δι' ἡμᾶς ἐνδιαφέροντος, τὸ ὅποιον ὁ διακεκριμένος ἑλληνιστῆς ἐπραγματεύθη μετ' ἀπαραμίλλου ἐπιστημονικῆς ἐμβριθείας. Ἐπιφρασσομένθα νὰ τὸ πράξωμεν εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον.



ΤΟ ΕΡΗΜΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ

ΥΠΟ ΛΑΜΠΡΟΥ ΠΟΡΦΥΡΑ

Στὸν ποιητὴν Πέτρον Βασιλικὸν

Νύχτες καὶ μέρες στὸ σπῖτι κυλοῦν καὶ διαβαίνουν
Σὰν τὸ θολὸ καὶ μονότονο ρέμα, θλιμένες,
Κ' ἡ γρηῆς ἢ Μοῖρες παράμερα κλώθουν κ' ὑφαίνουν
Τῆς μυστικῆς μου ἀγάπης τὸν πέπλο, σκυμένες.

Σ' ἔνα καλάμι, λεπτὸ, μαγικόν, ἔχω κλείσιμ,
Σὲ μιὰ χρυσή, ποῦ ἢ Νεράιδες μοῦ ἔδωσαν φλογέρα,
Ὅλους τοὺς ἤχους, ποῦ κλαῖν καὶ στενάζουν στὴ φύση
Τῆς ρεματιᾶς, τῶν δεντρῶν, τῆς βροχῆς καὶ τοῦ ἀγέρα.

Καὶ τὸ φθινόπωρο, αἰώνιο, στὸ σπῖτι μας πέφτει,
Σὰν καταχνιὰ τὰ τυλίγει δλα τ' ἀψυχα ἢ Λάθνη·
Δίνει μονάχα ζωὴ στὸν παλινδ μου καθρέφτη
Κάποια μορφή, σὰ σκιά μὲς τῆς λίμνης τὰ βύθνη.

Ἀψομνημένον ἀκόμα χαμόγελο ἀνθίζει,
Στὰ μαραμμένα της κάλλη, στ' ἀνέγγιχτα χεῖλην,
Τὸ χαμογέλιο τὸ αἰθέριο, ποῦ μόνο φωτίζει
Σὲ εἰκόνες παλιῆς καὶ σδυμμένες τὸ ἅγιο καντῆλι.

Κ' ἔμεινα ἐκεῖ, ὅπου ἢ μέρες κυλοῦν καὶ διαβαίνουν
Σὰν τὸ θολὸ καὶ μονότονο ρέμμα, θλιμένες,
Κι' ὅπου ἢ γρηῆς Μοῖρες παράμερα κλώθουν κ' ὑφαίνουν
Τῆς μυστικῆς μου ἀγάπης τὸν πέπλο, σκυμένες.

Γιὰ κάποιον ἴσκιο, στὸ ἔρμιο κρουστάλλι πνιγμένο
Ἐμεινα παίζοντας, πάντοτε ἐκεῖ στὴ φλογέρα,
Ἐναν ἀνθρώπινο θρῆνο ἀπ' τοὺς θρῆνους βγαλμένο
Τῆς ρεματιᾶς, τῶν δεντρῶν, τῆς βροχῆς καὶ τοῦ ἀγέρα.

Ζῶ μ' ἕναν ἴσκιο, πνιγμένο στὸ ἔρμο κρουστάλλι,
 Κ' ἔρωτέμένος τὸν ἴσκιο, προσμένω αἰῶνια...
 Ἡ σιωπὴ, ἀπ' τὴ στέγη μας πέφτει ἀγάλη
 Μιὰ παγωμένη σιωπὴ, σὰν τὸ χιόνι στὰ χιόνια.

Μετρᾷ ὁ Ἥλιος στὸ σπῖτι κάθε ὥρα φευγάτη
 Τ' ἀνθὴ μετροῦν τὸν χειμῶνα τὴν ἀνοιξὴ μέσα στὴ γλάστρα,
 Κ' ἐγὼ μακρὰ μου θωρῶ τὸ λευκὸ μονοπάτι
 Στὰ καρφοβούνια ποῦ πάει καὶ χάνεται στ' ἄστρα.

Κι' ἀπ' τὴν αὐγὴν, τὸ βορρῆ, κι' ἀπ' τὸ νότο, ἀπ' τὴ δύση
 — Τὸ χαμογέλιο τῆς πάντα μου λέει καρτέρει—
 Πάντα προσμένω ἕναν ἴσκιο, ποῦ μ' ἔχει ἀγαπήσει
 Στὸ μονοπάτι, ποῦ πάει στὸ βουνὸ νὰ μὲ φέρῃ

Στὸ μονοπάτι, λευκὸ στὸ βουνὸ ποῦ σκαλώνει,
 Ποῦ ἀρχίζει ἀργὰ ἀπὸ τὸν κάμπο, μακρὰ ἀπὸ τὸ σπῖτι,
 Στὰ καρφοβούνια τὰ ἔρμα, ἔρμο, τελειώνει
 Καὶ ἔπειτα οὖνευ ψηλὰ στὸ γλαυκὸ ἀποσπερίτη ..

Λάμπρος Πορφύρας

ΝΕΑΠΟΛΙΣ

(ΤΑΞΕΙΔΙΩΤΙΚΑΙ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ)

ΥΠΟ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΛΑΜΠΕΛΕΤ

Εἰς τὴν δεσποινίδα Ἰδαν Γκαρτζώνη

Σε ἐνθυμοῦμαι, ὦ Βεζούβιε, ὅταν νύκτα σε ἀντίκρουσα ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ Μουσείου τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου τὸ ὅποιον ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς Νεαπόλεως προβάλλει ὡς μία Ἀκρόπολις πρασινοντυμένη ἐνθυμοῦμαι, ἀνέτελλε τότε ἡ σελήνη ἀπὸ τὸ στόμιον τοῦ κραταίου καὶ ὑπερφάνου σου κρατήρος ὁ ὅποιος ἐξέπεμπε κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν μὲ ἀγρίαν θυμῷ μεγαλοπρέπειαν φλόγας οὐρανομήκειαι αἱ ὅποιαι, δὲν εἰζεύρω διατῆ, μὲ ἕκαμαν μὲ φρίκην νὰ φαντασθῶ τὰς πυρίνας πνοὰς ζωῆς μυστηριωδῶν καὶ φοβερῶν Ἡραίστων ἐθρευόντων εἰς τὰ χαώδη σπλάγγνα σου, τοὺς βολισμοὺς ἀγρίων καταρῶν, γιγάντων ἐκρήξεις φλογερᾶς ζηλοτυπίας. Ἐνθυμοῦμαι, ἡ σελήνη ἐφαίνετο ὡς νὰ ζεβουτοῦσεν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ στόμιόν σου καὶ ἐφαίνετο ὡς νὰ τὴν περιέβαλλον ὡς νὰ τὴν διαπεροῦσαν μὲ ὀρηγὴν αἰ σθεναρά σου φλόγας καὶ εἰς τὴν ὄψιν τῆς γλωμοφωτισμένην ἀπὸ τὴν μακρυνὴν τοῦ ἡλίου ἀκτινοβολίαν, ἐφαίνετο ὡς νὰ ἐνίσχυον τὴν δυνάμιν τοῦ φωτός τῆς καὶ ἔλαμπε πλέον ζωηρὰ καὶ πλέον ἐπιβλητικῆ τοῦ συνήθους.

Ὡ Βεζούβιε, κάτω καὶ γύρω μου ἠπλώνετο ἡ Νεάπολις, ἀπέραντος, ἐξιδανικευμένη ἀπὸ τὸν νεφελόπλεκτον πέπλον μὲ τὸν ὅποιον σκεπίζει ἡ ἀπόστασις τὰ πράγματα, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφρασαν τότε τὰ μάτια μου νὰ ἴδωῦν τίποτε ἄλλο, ὅλα ἐξηφανίσθησαν ἐνώπιόν μου πρὸ τῆς θεάς σου, ὡς νὰ τὰ εἶχε σκεπήσῃ ἕνα γιγάντιον κάλυμμα καὶ βαρὺ, ὡς νὰ τὰ εἶχε καταθροχθίσῃ μία ἀπέραντος ἄβυσσος τὴν ὅποιαν μυστικὴ δύναμις εἶχεν ἀνοίξει ἐνώπιόν μου κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν· τόση ἦτο ἡ ἐπιβολὴ σου καὶ τόσον τὸ ἄγριον μεγαλεῖόν σου καὶ τόση ἡ φρικίασις καὶ ἡ σπασμωδικὴ συγκίνησις ποῦ μοῦ ἐγέννησε τὸ μέγα ὄραμά σου καὶ μὲ συνήρασε, μὲ ἐμάγευσε, μὲ ἐτρόμαξεν.

Ὡς πυρακτωμένοι μέλι ἀπὸ τὴν ἀριστερὰν πλευράν σου ἐχύνετο, ἀπὸ τὰ δημιουργικὰ καὶ καταστρεπτικὰ σπλάγγνα σου ἡ λάβα καὶ κατερχομένη διεκλαδώνετο εἰς ἐλικοειδοεῖς κινήσεις μὲ γλυκεῖαν μεγαλοπρέπειαν, ὡς μία ἀπότομος καὶ ὀλεονάνανουμένη γέννησις ἐνός πυρίνου ἐπανθούντος κλάδου, ὡς ποῦ ἐχάνετο ἐντὸς ῥωγμῶν καὶ αὐλάκων.

Διήρκεσε πολὺ, ὦ Βεζούβιε, ἡ ὥρα κατὰ τὴν ὅποιαν δὲν ἔδλεπα παρὰ μόνον ἐσέ, κατὰ τὴν ὅποιαν ἡ ζωὴ σου ἐξηφάνιζε τὴν γύρω ζωὴν καὶ μόνον ὅταν εἰς μίαν ἄκραν ἔντασιν τῆς ζωτικότητός σου, μὲ ἀγριωτέραν ὀρηγὴν αἰ φλόγας σου ἐπληττον τὸ κενὸν ὡς σατανικὰ ἐγχειρίδια τὰ ὅποια ὠθούσε καθόλου δυνάμεις, μόνον ὅταν ἐφθασεν εἰς τὰ ὠτά μου πλέον φοβερὸς ὁ ὑπόκωφος βόμβος τοῦ φρικώδους καὶ μυστηριώδους βρασμοῦ τῶν σπλάγγνων σου, ὡς μία τριμακτικὴ ἠχώ μιᾶς μακρυνῆς Τιτανομαχίας, μόνον ὅταν εἶδα νὰ ἐκσφενδονίζης μὲ περισσοτέραν μανίαν εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν μελανὸν καπνὸν σου, τὴν φλέγουσαν ἐκπνοὴν τῶν γιγαντιαίων πνευμόνων σου, μόνον τότε ἤρχισαν μακρὰν ὑπὸ τοὺς πρόποδάς σου νὰ ἀποκαλύπτωνται καὶ νὰ ἀναφαίνωνται ὡς φωτιζόμενα μὲ τὸ φῶς τῆς πρώτης χαρραυγῆς πρῶτον τὰ μέρη ἐκεῖνα τὰ ὅποια ποτε ἐνέκρωσεν ἡ ἀσπλαχνος καὶ καταστρεπτικὴ μανία σου καὶ ἐκάλυψε μὲ ἀπέραντον πέτραν τρυφῆς ἕως ἔτου τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἀναζητητικὸν πνεῦμα τὸ ὅποιον διαπερᾷ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, διατρέχει τὰ βᾶθη τοῦ ὠκεανοῦ, τὰ ἐξέθαψε καὶ τὰ ἔφερεν ἐκ νέου ἀπὸ τὴν ἀπέραντον νύκτα εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου διὰ νὰ καταδείξῃ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὴν δυνάμιν σου, τὴν δυνάμιν του.

Ὡ Πομπήτα, δὲν εἰζεύρω διὰ ποῖον ψυχολογικὸν μυστήριον πρὸ τῆς φαντασίας μου ἀντιπαρήλας τότε ὅπως ἐπὶ Τίτου αὐτοκράτορος ἦσο τῆς Καμπανίας ἀρχαία πόλις, μὲ ὄλον τὸ θάμπος σου καὶ μὲ ὄλον τὸν τρυφήλὸν καὶ φιλήδονον βίον σου.

Εἶδα τότε μὲ μίαν κρυσταλλίνην διαύγειαν ὅλην τὴν μεθυσμένην ζωὴν σου διαχεομένην εἰς τοὺς εὐθεῖς καὶ στενοὺς ὁδόνους σου, εἰς τοὺς ὁδόνους τῆς Ἀφθονίας καὶ τῆς Εὐτυχίας οἱ ὅποιοι ὡς δύο κύριαι ἀρτηρίαι σου παράλληλοι μεταξὺ των σε τέμνουσι σχεδὸν ἀπὸ ἄκρον εἰς ἄκρον, εἰς τοὺς κομψοὺς καὶ ἑλαφροὺς σου οἴκους ὅπου ὁ κυριαρχῶν ἑλληνικὸς ρυθμὸς ἔθεσε τὴν ἀθάνατον σφραγίδα του καὶ ὅπου ἡ εὐχρωμος καὶ παικίλη κοσμητικὴ ζωγραφικὴ τέχνη ἐλάμπρυνε τοὺς ἐσωτερικοὺς τοίχους μὲ τὴν ἀπλότητα τῶν ἱπταμένων χαρίτων, μὲ τὴν εὐθυμίαν τῶν γαμη-

λίαν πομπῶν, μὲ τὴν τρέλλαν τῶν ἐν κύκλῳ ὄρχουμένων.

Εἶδα τὴν Ἀγοράν σου πληθυσμένην, τὸ Ἀμφιθέατρον σου κατακλυζόμενον ἀπὸ τὸν ἐνθουσιώδη λαόν σου ἀδημονοῦντα πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μεγαλοπρεπῶν θεαμάτων καὶ εἶδα τοὺς πλουσίους θερμοὺς λουτήρας σου μὲ τοὺς διπλοὺς τῶν ἐσωτερικῶν τοίχους διὰ μέσου τῶν ὁποίων ἀπὸ ἑνα κούφωμα διέρχεται ἡ θερμὴ πνοὴ μυροβόλων ἀτμῶν· καὶ εἶδα ἐντὸς αὐτῶν τὰς ἐλαφρὰς καὶ χαριτωμένας παρθένοὺς σου, μὲ τὴν βεζουβιανὴν φλόγα εἰς τὰ μάτια, μὲ τὴν γλύκαν τῶν σταφυλῶν τῆς Καμπανίας εἰς τὰ χεῖλη· καὶ ἐκθέτουν εἰς ἀρμονικὰς στάσεις τὸ γυμνόν καὶ ἀπαλόν των σώμα εἰς τὸ θερμὸν χαίδεμα τῶν ἡρέμων κρηνῶν διὰ νὰ καταστήσουν αὐτὸ πλέον τρυφηλόν καὶ πλέον μαλακόν διὰ νὰ τοῦ ἀνοιξοῦν ὅλους τοὺς πόρους καὶ ἔτσι νὰ ἀπορροφήσουν καλλίτερον ὅλον τὸ νίκταρ τῆς τρυφηλῆς ζωῆς, ὅλην τὴν μέθην τῶν ἐρωτικῶν παραδόσεων.

Καὶ εἶδα, ὦ Πομπηία, ἀκόμη τοὺς μικροὺς ἐλικαιοεῖς ὁρμισκούς σου ὡς σκώληκες νὰ σὲ διαπεροῦν, καὶ τοὺς οἴκους σου τῆς Ἀφροδίτης μὲ τὰς ἀλατισμένας ἐντὸς αὐτῶν καὶ ἀσέμνους ἐπιγραφάς, μὲ τὰ ὀρμητικὰ συμπλέγματα μαινομένων Σατύρων καὶ ὄλας τὰς ἄλλας ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς σου, τῆς μικροεμπορικῆς, τῆς βιομηχανικῆς, τῆς ναυτικῆς, εἶδα τὰ ἐλαιοτριβεῖα σου ἐργαζόμενα, τοὺς μεγάλους πατρίνους ἀλεστήρας σου ἀλέθοντας τὴν κριθὴν καὶ τὸν σῖτον, τοὺς φούρνους σου θερμαινόμενους.

Καὶ ἐνῶ μὲ συνεκίνει τὸ σφρίγγος τῆς ἀνθηρᾶς ἀκμῆς σου, ἐνῶ ἐθαύμαζα τὴν ἀρμονίαν τῆς φαιδρᾶς σου ζωῆς, ἐνῶ μοῦ ἐθέρμανε τὸ αἷμα ἡ μέθη τῆς φιληδονίας σου, αἴφνης φρικῶδες θέαμα παρουσιάζεται πρὸ τῶν βλεμμάτων μου. Βλέπω ὑψηλὰ εἰς τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Βεζουβίου ἕνα νέφος πυκνὸν ὡς μία πεμμεγίστη σφαῖρα τηλεβόλου ὀρμητικὰ νὰ διασχίζῃ τὸν αἰθέρα καὶ νὰ προχωρῇ ὅλοεν, καὶ μετ' ὀλίγον μία βροχὴ ζέοντος ὕδατος νὰ κατέρχεται λυσσαλέα καὶ νὰ σὲ κατακλύζῃ, μία βροχὴ θερμῆς στάχτης νὰ σὲ πνίγῃ, νὰ σὲ ἐνταφιάζῃ, καὶ ἕνας ἀσπλαχνὸς λιθοβολισμὸς νὰ σὲ κρημνίσῃ, σὲ συντρίβῃ, σὲ κατασπυράζῃ, καὶ ἀκούω ἕνα βόμβον μυστηριώδη ὅλοεν νὰ αὐξάνῃ τὴν ἐντασίαν του, καὶ μοῦ φαίνεται ὡς νὰ κρημνίζονται γιγαντιαῖοι τοῖχοι, ὡς νὰ βυζίζωνται κυκλώπειοι πόλεις εἰς ἀπεράντους ὑπογείους ἀβύσσους ὑπὸ ἕνα βάρβαρον ῥυθμὸν τὸν ὁποῖον νὰ κρατοῦν αἱ κρούσεις ἀγρίων Κορυθάντων καὶ τιτανικὰ ὀρειχάλκινα ὄργανα, καὶ φθάνουν εἰς τὰ ὦτά μου οἱ σπαρακτικοὶ γόοι καὶ οἱ θρήνοι ποῦ γεννᾶ ἡ ἀγωνία φρικτοῦ θανάτου, καὶ ἀπελπισίας κραυγαὶ καὶ ἄγριαι κατάραι καὶ ὕβρεις καὶ ἐπικλήσεις καὶ εὐχαί, καὶ βλέπω μίαν μυρμηκίαν λαοῦ, ἀνδρῶν, γυναικῶν, ἐφήβων, παιδῶν νὰ τρέχουν ἐξαλλοί, φρενήρεις, χωρὶς ὀρισμένην διεύθυνσιν καὶ νὰ συμπλέκωνται ὡς νὰ τοὺς ὠθοῦσε τὸ πνεῦμα Μαινάδων, ὡς νὰ εἶχον παραφρονήσῃ ὅλοι συγχρόνως. Καὶ ὕστερον, βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, μίαν ἐξασθένησιν βραδεία ὄλου ἐκείνου τοῦ σπαρακτικοῦ παλμοῦ ἀπηλπισμένης καὶ φρικτῆς ζωῆς, ὡς εἰς μίαν παμμεγίστην μηχανὴν ἐνεργοῦσαν αἴφνης νὰ εἶχε λείψῃ ὁ ἀτμὸς, νὰ εἶχε τραχύνῃ καὶ σκληρύνῃ ἡ τριβὴ τῶν ἐλατηρίων τῆς καὶ μίαν ὀδυνηρά

ἀραιώσεις ὅλοεν προχωροῦσα τοῦ πλήθους καὶ μία βραχνὴ κραυγὴ, ἕνας στεναγμὸς βαθὺς ἐκεῖ ποῦ ὀλίγον πρότερον ἤκούοντο οἱ ἐντονοὶ καὶ φεβηροὶ γόοι, οἱ θρήνοι τῆς ἀπελπισίας καὶ τοῦ θανάτου.

Καὶ ὕστερον ἕνας μερμερυσμὸς ἀπαίσιος ὅλοεν ἐξασθενούμενος ὡς μία ἠχὴ πένθιμος καὶ μακρυνὴ ποῦ ὅλοεν ἐχάνετο, καὶ μία σιγὴ στυγνὴ, παγερὰ καὶ τίποτε ἄλλο, τίποτε ἄλλο, μόνον ἕνας ὠκεανὸς στάχτης, πετρῶν, λάβας, ὡς παμμεγίστον ἐπιτάφιον κάλλυμμα ἐκεῖ ποῦ πρὶν ἐθελῆεν ἡ ζωὴ καὶ ἡ πολιτεία καὶ ἐδημιουργοῦσεν ὁ ἔρωσ, τίποτε ἄλλο. !

Ἐνθυμοῦμαι, ἐν αἴσθημα ὀδύνης βαθείας καὶ ἀορίστου τὸ ὁποῖον πρῶτην φορὰν ἠσθάνθη εἰς τὴν ζωὴν μου μὲ κατέλαβεν. Ἐπιγόνυμην ! Ἐθανόνυμην τὴν ἀνάγκην νὰ κλαύσω ἀλλὰ δὲν εἰμποροῦσα. Ὁ πόνος μου ὡς σταλακτίτης ἐβάρυνε τὴν ψυχὴν μου καὶ τὰ δάκρυά του ἀντήχουν εἰς τὰ βῆθη τῆς ὡς οἱ πένθιμοὶ κωδωνισμοὶ θανάτου.

Σὲ εἶδα τότε, ὦ Βεζούβιε, ἀκόμη ἀκμαῖον, ἀκόμη φεβερὸν, ὕστερον ἀπὸ τὸς αἰῶνας κατὰ τοὺς ὁποίους ἐσπειρες γύρω σου τὴν καταστροφὴν, τὴν ἐρημίαν, σὲ εἶδα καὶ σὲ ἐμίσησα !

Ἔδωκα νὰ διακίψῃς τόσον ἀποτόμως, τόσον ἀσπλάγχχνως εἰς τὰ χεῖλη τῶν ὑποποδίων κατοίκων σου τὸ μεθυσμένον ἄσμα τῆς Διουσιτικῆς χαρᾶς καὶ νὰ τὸ ἀντικαταστήσῃς μὲ τὸν θρήνον τῆς τραγωδίας, μὲ τὴν σιγὴν τοῦ θανάτου ;

Μὴ, κατελθὼν ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ Ὀλύμπου ὁ Ἥφαιστος καὶ διαβατικὸς σταθμεύσας διὰ νὰ ἀναπαυθῇ εἰς τὸ πύρινον βασίλειόν σου, ἐξηλοτύπησε τὴν φανατικὴν λατρείαν κάποιας Ἀφροδίτης ὑπὸ τῶν φιληδόνων τέχνων τῆς Καμπανίας καὶ ἠθέλησε νὰ ἐκδικηθῇ καὶ νὰ τοὺς τιμωρήσῃ ;

Καὶ μοῦ ἐφάνη τότε ὅτι εἶχες ψυχὴν, ὦ Βεζούβιε, καὶ αἴσθησιν, καὶ ὅτι ὕστερον ἀπὸ τόσον μένος, ἀπὸ τόσην ἀδικίαν, σὲ ἐβάρυνεν ἕνας πόνος κρυφὸς καὶ κατέτρωγε τὰ σπλάγγνα σου ! Καὶ εἶδα εἰς τοὺς αὐλακὰς σου τὰς ῥυτίδας τὰς ὁποίας ἐχάραξεν εἰς τὴν ἐπιφάνειάν σου ὁ ἐσωτερικὸς σπαραγμὸς σου, καὶ ἡ λάβα ποῦ ἀπὸ τὴν ἀριστερὰν πλευράν σου ἐλικαιοεῖως ἐχύνετο μοῦ ἐφάνη ὡς νὰ τὴν ἀπετέλουν πύρινα δάκρυα μετανοίας τὰ ὁποῖα ἔρρεεν καὶ κατέκαιον καὶ κατεσπάραζον τὸ βεβαρημένον ὑπὸ τοῦ πόνου στήθος σου !

Ἐνθυμοῦμαι, ἔμεινα ἐκεῖ ὑψηλὰ ἐπὶ πολλὴν ὥραν παραδομένος εἰς μίαν θλιμμένην ἔκστασιν προσηλωμένα ἔγων ποῦ τὰ βλέμματα χωρὶς ὁμῶς τίποτε ὀρισμένως νὰ βλέπω. Καὶ δὲν εἰζεύρω διατὶ ἐνῶ εὐρισκόμην ἀκόμη ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν αὐτῆς τῆς καταστάσεως αἴφνης ἡ προσοχὴ καὶ ἡ σκέψις ἔπαυσεν εἰς ἐμὲ νὰ ἐνεργῇ καὶ μόνον διὰ τῆς φαντασίας μου ταχεῖαι ὡς ἀστραπαὶ διήρχοντο ἀνάρμωστοι καὶ ἀσύνδετοι, εἰκόνες σκυθρωπαί, σκηναὶ πένθιμοι ὡς μία συγκεχυμένη καὶ ἀόριστος ἀντανάκλασις τῶν προηγουμένων διαλογισμῶν, ὡς ἐπιπλέοντα λείψανα κατόπιν ἐνόος φρικτοῦ ναυαγίου.

Μὲ ἀπέσπασεν ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὀδυνηρὰν κατάστασιν ἕνα ζωηρὸν ἄσμα τὸ ὁποῖον ἀνῆρχετο καθαρὸν μέχρις ἐμοῦ ἀπὸ τὴν σκληροκίδρομον συνοικίαν ποῦ περιζῶνει κάτω τοὺς πρόποδας τοῦ βουνίσκου ἐπὶ τῆς κορυ-

φης τοῦ ὁποῦ εὐρίσκειται τὸ Μουσαῖον τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου:

Carmenella é' na bella figliola
Venne l' acqua gelata a stagione.

Ἴσως κάποιος τῆς Παρθενόπης θερμόκαρδος τραγουδιστῆς διεβίβαζεν ἐπάνω εἰς τοὺς πτερωτοὺς ἦχους εἰς τὴν ἀγαπημένην του τὸν φλογερὸν του πόθον.

Ἦτο τὸ ἄσμα τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐρωτικῆς μέθης τὸ ὁποῖον εὐεργετικὸν ὡς ὁ ἥλιος κατεπλημύρισε ἀστραπιαίως τὴν ψυχὴν μου καὶ τὴν ἐφώτισεν, τὴν ἐθέρμανε καὶ ἐξήλειξεν ἀπ' αὐτῆς πᾶσαν ἠχὴ τῆς περασμένης θλίψεως πᾶσαν εἰκόνα, ἰδέαν πένθιμον, φθορᾶς, παρακμῆς καὶ ἐνέχυσεν εἰς αὐτὴν τὴν χαρὰν, τὸν πόθον τῆς ζωῆς.

Περιέφερα τότε χωρὶς νὰ θέλω τὰ μάτια μου γύρω καὶ κάτω καὶ ἠσθάνθην τὴν ἐκπληξὴν καὶ τὸν ἀόριστον φόβον ποῦ γεννᾷ αἴφνης μίαν ἀπότομος, μεγαλοπρεπῆς ἀποκάλυψις.

Ὡ Νεάπολις, ὦ θαῦμα οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὦ μεγίστη σύλληψις, ὦ ὑψηλοτάτη ἔμπνευσις τῆς μεγαλοφυΐας τῆς Δημιουργίας, ὦ σύνθεσις ἀπὸ ὁ.τι ὠραιότερον καὶ γραφικώτερον ἔχει ἢ φύσις νὰ ἐπιδείξῃ συνηρμοσμένον εἰς μίαν ἐνότητα εἰς μίαν ἁρμονίαν γραμμῶν, χρωμάτων τελείων, μαγευτικὴν σὲ εἶδα τότε ὀλόκληρον μὲ τοὺς ἀπείρους καὶ δικτυοειδῶς συμπεπλεγμένους ὁρμούς σου, μὲ τὰς ἀτελευτήτους ἐκκλησίας ποῦ ψάλλουν μαζί μίαν ἀτελευτήτον συμφωνίαν κωδῶνων, μὲ τὰς μουσικὰς ἀκτᾶς σου ποῦ φαίνεται ὡς νὰ ἀγκαλιᾶζον μὲ τρυφερὰν παράδοσιν τὸν μαγευτικὸν σου κόλπον, μὲ τὴν δροσολουσμένην καὶ θαλαρὰν φυτεῖαν σου ποῦ παίζει, γέλαει, μεθᾷ, ποῦ μὲ χίλια ἁρμονικὰ χρώματα τραγουδεῖ ἕνα αἰώνιον τραγοῦδι τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἡρόνης πέραν εἰς τὸν λόφον τοῦ Παυσιλύπου μὲ τὰ μύρια φῶτα σου τὰ ὁποῖα ἀπὸ ἐκεῖ ὑψηλὰ ὅπου ἤμουν σοῦ εἶδον τὴν μεγαλοπρεπῆ ὄψιν μιᾶς παμμεγίστης μισοσβυσμένης πυρκαϊᾶς ὑπὸ τὴν στάκτην.

Πειραιεὺς Ὀκτώβριος

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος)

Γεώργιος Λαυπελέτ



ΣΤΙΧΟΙ ΣΕ ΓΝΩΣΤΟΝ ΗΧΟ

ΥΠΟ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Η Α Ρ Χ Η

Σὲ ξένη χώρα γυριστὴς καλέστηκα σὲ γάμο·
Ἦ νύφη εἶνε πεντάμορφη, καὶ μάγος ὁ γαμπρός·
Καὶ καβαλάρης βρισκομαί, καὶ τρέχω νὰ προκάμω·
Δὲν ἔχει ὁ δρόμος τελειωμὸ, κι ὄλο τραβάω ἔμπρός.

Ὅλο καὶ δρόμος, κι ὄλο ἔμπρός, μὰ ὅσο νὰ φτάσω σὲ ἄκρη
Τοῦ ἀλόγου ἀσημοπέταλου βαστῶ τὴ γαύρη ὀρηθ,
Καὶ συμμαζεύω συνετὰ τοῦ ταξιδιοῦ τὰ μάκρη
Μὲ κάποιους ἦχους παῦ ξυπνοῦν ἐντός μου σὰν καῦμοι.

Ἦχοι παλιοὶ καὶ γνώριμοι, μοῦ γλυκοψιθυρίζουν
Τῶν γυναικῶν τὶς ὠμορφιές, τοὺς ἴσκιους τῶν σπιτιῶν,
Λουλούδια ποῦ μοσκοβολοῦν κι ἀνθοὶ ποῦ δὲ μυρίζουν
Ἐχουν τὴ γλῶσσα τῶν βουδῶν ὀλόνοιχτων ματιῶν.

Καὶ ξανασιγῶ ἀθέλητα καὶ ξαναλέω τὴ ρίμα
Ποῦ ἀντιλαλεῖ μονότροπα τὶς φλόγες τῶν καρδιῶν,
Κι ὄσα φιλάκια σπαταλᾷ στὴν ἀμμουδιὰ τὸ κύμα,
Κι ὄσα πουλάκια κελαῖδοῦν στὰ χεῖλη τῶν παιδιῶν!

ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΤΑΜΙΑ Ο ΠΑΡΑΛΥΤΟΣ

Στὴν ἄχαρη ἀκροποταμιᾷ, στὴ χέρσα καὶ στὴν ἔρημ,
Ὅλα ἦταν ἄρρωστα, κ' ἐγὼ παράλυτος ἐκεῖ.
Τοῦ κάκου φτεροσάλευα τὰ χέρια, ὦ λίβα, ὦ θέρημ,
Στὴ γῆ σὰ νὰ τὰ ρίζωνε τὰ πόδια μου καρφί.

Ἄγριος πλατύς ὁ ποταμὸς, κι ἀγνάντια ἢ ἄκρη ἢ ἄλλη,
Ὡς πέρα κι ὄσο ποῦ ἔσωνε λαχταριστὴ ἢ ματιὰ,
Ἦταν μιὰ πλάσι ἀκράτητη καὶ μιὰ γιορτὴ μεγάλη
Ἀπὸ ὀλοφούντωτες πλαγιές καὶ δάση φανταχτά.

Κ' ἦταν λειβάδια ἀθήριστα καὶ ἀπάτητα λαγκάδια,
Πλημμύρες ἀπὸ πράσινο, φουρτοῦνες βλασταριῶν·
Φωτοστεφάνια σάλευαν στὰ κορφοδεντροκλάδια,
Κ' ἔκρυβαν ἴσκιος ὀλόδαθοι μυστήρια τῶν θεῶν.

Κι ὄλα κατέβαιναν τυφλὰ ὡς τὴν ἄκρη καὶ ἢ φοδέρα
Τὰ σταματοῦσε τοῦ πλατειοῦ καὶ τᾶγριου ποταμοῦ
Καὶ πόρο σὰ νὰ γύρευαν, γιὰ νὰ διαβοῦνε πέρα·
Ὡ! πέρα ἢ ἄκρη τῆς ἐρμιᾶς καὶ τοῦ βασανισμοῦ!

Κι όλα ήταν σὰ νὰ ξάπλωναν τὰ χέρια πρὸς ἐμένα,
Κι όλα σὰ νὰ μοῦ στέλνανε ξαδιάντροπα φιλιὰ,
Κ' ἐμένα ὁ λίβας μ' ἔκαιγε, μ' ἔτρωγε ἡ θέρμη ἐμένα...
Παράμερα ἀναστέναζε μιὰ ξεροκαλαμιὰ,

Καὶ μιὰ δαφνοῦλα ἀνάδευε τὰ φύλλα παραπέρα,
— Τὰ διπλοθησαυρίσματα τῆς ἐρημιᾶς μου ἐκεῖ.—
Κ' ἤθελ' ἀπὸ τὴν καλαμιὰ νὰ κόψω μιὰ φλογέρα,
Κ' ἤθελα βαγιοστέφανα...Κ' ἔνοιωθα τὸ καρφί.

Κ' ἤμουνα σὰ νὰ μ' ἄγγιξε ραβδί κακῆς μαγεύτρας,
Καὶ μέσα μου παράδερνεν ὁ λαβωμένος νοῦς.

★

Πρόβαλες τότε· σ' ἔζωνε λευκὴ ποδιὰ δουλεύτρας,
Στὴ ζώνη σου εἶχες λούλουδα, καὶ στὴν ποδιὰ καρπούς.

Ἦρθες, ἀπάνου μου ἔγυρες...δὲν ἔλυσες τὰ μάγια,
Μὲ τάισες καὶ μὲ μύρισε, καὶ χύθη ξαφνικὰ
Μιὰ θεῖα ψυχὴ πονετικὴ στάλῃπτα τὰ πλάγια...
Τὴν ἀγκαλιά σου μοῦ ἀνοιξες, καὶ πῆρες με ἀπαλά.

Τράβηξες· βούιζε μιὰ βοή ἀπὸ μελισσολόι,
Στὴν πορτοπούλα στάθηκες τοῦ βλαχοκαλυδίου,
Τὸ καλυδάκι ἦταν χτιστὸ ἀπὸ γῆ, πλεχτὸ ἀπὸ χλόη,
Σὰ νὰ τὸ δούλεψε ἀλαφρὰ ἡ τέχνη ἑνὸς πουλιουῦ.

Σ' ἕνα κρεβάτι μ' ἔφερες, ἀχνόφωτο ἕνα βράδυ
Γιὰ νὰ γλυκαναπάψης με πύκνωσες γύρω ἐκεῖ,
Καὶ στὸ πλευρό μου, ξέγνοιαστα καὶ φροντισμένα ὀμάδι,
Τὸ μεστωμένο ἀνάστημα μισόγυρες κ' ἐσύ.

Τί νὰ ἦσουν; ἀγαπητικιά, μάνα, ἀδερφή, γυναῖκα;
Τὸ χέρι ἀπάνου μου ἔβαλες γιὰ ν' ἀποκοιμηθῶ.
Ἡ Ναυσικὰ ἡ καλόγνωμη κ' ἡ βιβλικὴ Γεβέκκα
Φωτόλαμπαν στὴν ὄψη σου καὶ στὸ συλλογισμό.

Κοιμήθηκα, καὶ ξύπνησα· τῆς δυστυχιᾶς μου ἡ Λάμια
Κι αὐτὴ εἶχε γίνει ἕνα γλυκὸ θλιμμένο ξωτικό...
Κ' ἤρα ὡς στὰ χέρια μου ριχτὰ δαφνοῦλες καὶ καλάμια,
Κ' ἤπια τὸ μοσκανάσασμα τῶν πεύκων τὸ πρωινό.

Καὶ πῆρα καὶ καλόπλεξα τεχνίτης ὅλη μέρα
Καὶ βαγιοστέφανα ἔδωκα σ' ἐσὲ λογιῆς λογιῆς,
Καὶ χαιδεψε τὸν ἄμαθο τοῦ καλυδίου σου ἀγέρα
Φλογέρας ἀργολάλημα παραπονετικῆς.

Κι ἀπ' τὸ κρεβάτι γέρνοντας πρὸς τὸ φεγγίτη, ἀγνάντια
Τὴν ἔρμην ἀκροποταμιὰ ξανάειδα, καὶ βαθειὰ
Τὴν πλάση ποῦ σπατάλεβε σμαράγδια καὶ διαμάντια,
Κ' ἦταν μεθύσι ὀλόχλωρο κι ὀλόδροση χαρὰ.

Κι ἀκόμα μοῦ κρυφὸγενευσεν ἡ πλάση ἀχ! ὅλη ἐκεῖνη,
Κι ὅλο τὰ χέρια μ' ἄπλωνε σὰν ἀγαπητικιάς...
Κ' ἐγὼ ἤμουν ὁ παράλυτος καὶ στὸ πλευρό σου, ὦ θρῆνοι!
Κ' ἐγὼ εἶμ' ἐδῶ ὁ παράλυτος τῆς ἀκροποταμιᾶς!

Κωστής Παλαμῆς

Η ΑΝΑΚΑΤΑΞΙΣ

— Μπανιάς!

— Τί εἶναι, οὐρὲ, ἀνέκραξεν ὁ λοχίας στρεφόμενος μὲ ζωηρὸν κίνημα
κατὰ τρόπον προδόσαντα, ὅτι τὸν ἀφύπνιζον ἀπὸ βαθεῖς συλλογισμοῦς,
ἐνῶ ἐθόδιζε κατὰ μῆκος πρὸ τοῦ στρατῶνος μελαγχολικός.

Ὁ δεκανεὺς τοῦ λόγου, νέος κοντόχονδρος, μὲ μῦς σιδηροῦς, βαδίζων
καμαρωτὰ ὡς ὄρνις, σείων τὴν πολύπτυχον φουστανέλλαν του καὶ
στρίβων τὸν μαῦρον ὡς αἰθάλη καὶ πυκνὸν ὡς τὰ βρῦα τῆς λίμνης μύ-
στακά του, ἐπανελάβε τὴν ἀναφώνησίν του:

— Μπανιάς! Κύρ λουχία, ποῦσι;

Ὁ λοχίας Μπανιάς ἀνταπήνησε:

— Νᾶμι, οὐρὲ, τί μὲ θέλεις;

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ δεκανεὺς ἐπλησίασε:

— Κύρ λουχία, εἶπε, πᾶμι νὰ σφίξουμε γιένα.

Ὁ λοχίας ἔκαμε κίνημα ἀποστροφῆς καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον
του λέγων μίαν λέξιν ξηράν:

— Ἄκα!

Ὁ δεκανεὺς ἠθέλησε νὰ ἐπιμείνη.

— Ὅρ', οὔτε γιένα τσίπρου, κύρ λουχία;

— Οὐρ' μὴ μοῦ χιλῆς τοῦ σκότ'. Σεῦπκ, Κουιτούλ' δὲν τσιπρί-
ζουμε σήμερα.

Καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του, μὲ τὰς χεῖρας ὀπισθεν ἠωμένας,
βαίνων ὑψηλὸς ὡς λεβιάθαν, λιγὸς ὡς κάλαμος, μὲ τὴν κεφαλὴν τὴν
φροσφόρον ἐπηρμένην, προτείων τὴν μεγάλην ρινὰ του, ὡς ἄλλος Μπερ-
ζεράκ, καὶ ψιθυρίζων μεταξύ τῶν ὀδόντων του:

— Γιὰ τσίπρου εἶμι ἐγὼ σήμερα ἢ γιὰ μοιρουλόημα.

Διήλθε πρὸ ἑνὸς ὀμίλου εὐζώνων φερόντων μακρὰν ποδῆρη ἐμπροσθέλ-
λαν καὶ ἐπιστατούντων εἰς τὸ ἄκρον ἐκεῖ, εἰς τὴν γωνίαν τοῦ στρατῶ-
νος εἰς τὸ «μαγείρεμα». Ὁ μάγειρος μὲ ἀνασκουμπωμένας τὰς μανί-
κας τοῦ ὑπικαμίσου του, κρατῶν τεραστίαν κουτάλαν ἀνὰ χεῖρας, τὴν
ἐθύθιζεν εἰς τὸν λέθγτα ἀνακινῶν τὸν ζωμόν καὶ τὰ τεμάχια τοῦ κρέα-

τος. Οί βοηθοί του ἔρριπτον μεγάλους δαυλοὺς εἰς τὴν πυρὰν, τρίθοντες τοὺς ἐρυθροὺς ὀφθαλμοὺς των, οἱ ὅποιοι ἔλαμπον ζωηρότερον ἀπὸ τὰς φλόγας τῶν δαυλῶν, ἐνῶ ἐκαθάριζον σωροὺς κρομμύων. Λεπτοὶ τολύπαι καπνοῦ ἀνέβησαν ἐκ τῆς πυρᾶς παρὰ τὸν τείχον, ὅπου ἔβριζεν ὁ λέβηθ, καὶ ἐσχηνάτιζον ἐπὶ τοῦ λευκοῦ τῆς ἀσθέτου μίαν μαύρην εὐρεῖαν κηλίδα πυραμοειδῶς ἀνερχομένην πρὸς τὴν κορυφήν. Ἀπὸ μακρὰν ἡ μέλαινα αὕτη ἐπὶ τοῦ τοίχου στήλη ἐφαίνετο ὡς ὀδελίσκος ἐκ μαύρου στιλπνοῦ λίθου καταφαγωμένου δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀπὸ σφαιρας.

Ὁ λοχίας Μπανιάς ἐστάθη δύο βήματα μακρὰν τοῦ λέβητος ἔρριπεν ἐν δεσποτικῶν βλέμμα ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν μαγειρευόντων ἀνδρῶν, ἐβροντοφώνησε δύο τρεῖς φράσεις: «τὸ νῦν σας, οὐρὲ, εἰς τοῦ φαί νὰ μὴ τοῦ κάψ' τι· ρίχτι μπόλικο κριμμυδάκι νὰ νουστ' μῆσ' τοῦ κριά», καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του πάντοτε κατηφής.

Πέραν τοῦ στρατῶνος ἠπλοῦτο ἡ πράσιος καὶ ὀμαλὴ ἔκτασις τῶν ἀγρῶν, ὡς τάπηξ μπιλιάρδου· ἦτο ἀνοιξίς καὶ οἱ στάχεις τῶν σιτηρῶν εἶχον ὑψωθῆ εὐχυμοί, ζωηρόχρωμοι, μὲ ἓνα βαθὺν πράσινον χρωματισμὸν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὸ φῶς τοῦ ἡλίου προσέδιδεν ἀντυγείας σαφειρίνους. Εἴκοσι βήματα μακρὰν τοῦ στρατῶνος διέσχισε τοὺς ἀγροὺς μικρὸν ρυάκιον, εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ ὁποίου πλύσται καὶ ὑπηρετρίαι ἐπλυνον ἀσπρόρουχα, ὑψοῦσαι τὸν κόπανον καὶ τύπτουσαι, τρίβουσαι τὰ ρούχα μὲ σάπωνα, διαλεγόμεναι δυνατὰ, ἐνίοτε τραγωδοῦσαι. Αἱ περισσότεραι ἦσαν μεσήλικες, μὲ κιτρινωμένα καὶ ἐρρυτιδωμένα πρόσωπα, βυθίζουσαι τὰς καλαμοειδεῖς κνήμας των εἰς τὸ ὕδωρ μέχρι τοῦ γόνατος σχεδόν. Ἀλλὰ αἱ νέαι δὲν ἔλειπον· κοράσια εὐτραφῆ, μὲ προταταμένους ὑπὸ τὸ ταίτινον ἔνδυμα τοὺς μαστοὺς, μὲ μικροὺς φοράδων, τῶν ὁποίων αἱ στρογγυλότητες ἀναδεικνύοντο καταφανεῖς ὑπὸ τὸ βρεγμένον· μέχρις ὀσφύος βραχὺ μεσοφρούστανον, τὸ ὅπολον ἄφινε γυμνὴν τὴν στρογγυλὴν καὶ ροδόχρουν σάρκα τῶν κνημῶν. Ὁ λοχίας διήλθε πρὸ αὐτῶν. Τὰ τσαρούχια του ἔτριξαν ἐπὶ τῆς ὀλίγης ἐκεῖ ἄμμου καὶ τὰ κοράσια ἀνύψωσαν τὴν κεφαλὴν καθὼς ἔκυπτον πλένοντα, ἀποτινάζοντα τοὺς μικροὺς πρὸ τῶν κροτάφων βοστρύχους τῆς κόμης των. Εἶδοι τὸν λοχίαν εὐθαρσῶς μὲ πονηρὰν ἔκφρασιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὡσαὶ νὰ προσέλαυε γαργαλιστικὸν τινα ἀστεϊσμὸν τῶν ἀνδρῶν τοῦ λόγου κατὰ τὸ σύνθημα. Ἀλλ' ὁ λοχίας, ὁ ὁποῖος παρ' ὅλα τὰ πενήτηκοντα ἔτη του, τὴν ψυχρὰν κόμην του καὶ τὸ ρικινὸν πρόσωπόν του ἤρθεκετο πολλὰκις «νὰ ρίχ' κἄνα γλυκὸ λουάκ' στά διαλοκοριτσάκια» κηρήθη πρὸ αὐτῶν ἀδιάφορος, ἀφηρημένος.

Μία ἀπὸ τὰς νεανίδας κατὰ τὸ πονηρὸν θὰ εἶπε, διότι ἠκούσθη ἐν ἀνακάγχασμα κρυσταλλῶδες, ἀποπνιγὲν εἰς τὸν κρότον τῶν καταπιπτόντων κοπάνων.

Ὁ λοχίας ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του. Τώρα ἔβαινε παρὰ τὴν ἄκραν τῶν στάξεων ἐνὸς ἀγροῦ. Τὸ μέρος ἦτο ἤσυγον. Ἀπὸ μακρὰν, ἀπὸ τὸν λόφον ἐκεῖ κάτω ἤρχοντο διακεκομμένοι, παράτανοι ἤχοι σαλπίγγων. Οἱ σαλπιγκαταὶ ἐγυμνάζοντο ὑπὸ τὸν ἥλιον. Αἱ λευκαὶ σιλουέτται των μὲ τὰ κόκκινα φέσια ἀνεκινούντο, ὁ χαλκὸς τῶν σαλπίγγων ἠκτινοβόλει εἰς τὸν ἥλιον. Ὁλίγον τι πλησίον τῶν σαλπικατῶν εἰς δεκανεὺς προεγύμναζε

τρεῖς εὐζῶνους, κ. θυστερήσαντας κληρωτοὺς ἴσως, ἔφθανε δὲ ἀσθενής ἡ φωνή του: «Γιέν, δυὸ, γιέν!... Γιέν στ' ἀριστιρό, γιέν εἶπα! Ἄ, Μπακατσούλα, σὺ μ' τὰ χαλᾶς ἰουνίους!»

Ὁ λοχίας ἐστάθη καὶ εἶδε τὸ θέαμα· πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἐπὶ τοῦ μικροῦ γηλῶφου ἡ ὄραξ ἐκίνησε τῶν στρατιωτῶν ἐμεγαλύνετο. Οἱ στρατιῶται ἐλάμβανον διαστάσεις ὀνειρώδους ὑποστάσεως. Πέριξ τὸ πράσινον τῆς ἐξοχῆς εἶοδε τοὺς ἀπαλωτέρους, τοὺς ἠδονικωτέρους τόνους του· τὰ χελιδόνια διέσχίζον τὸ γλαυκὸν τοῦ οὐρανοῦ μὲ ραγδαίας πτήσεις, οἱ σπῖνοι ἀπὸ τοὺς κλώνους μιᾶς πανυψήλου λευκῆς ἐφλυάρουσιν θορυβωδῶς ὡς ἔμπνευστις τοῦ Αἴστ. Ὅλον αὐτὸ τὸ θέαμα μετὰ τινὰς ἡμέρας θὰ ἦτο ζέον πλεόν διὰ τὸν ἀτυχῆ λοχίαν. Τὸν στρατὸν, τοὺς στρατιώτας, τὸν λόγον, τὸν στρατῶνα, τοὺς προσφιλεῖς αὐτοὺς ἀγροὺς ὅλα θὰ τὰ ἐγκατέλειπε μεθαύριον ὁ λοχίας. Καὶ ἡ ψυχὴ του ἐπόνει. Κλαίον ἐνίοτε τὸν χωρισμὸν πραγμάτων, εἶπεν ὁ Μωπασσάν, μὲ τὴν αὐτὴν θλίψιν μὲ τὴν ὁποίαν κλαίονεν προσφιλεῖς νεκροὺς. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ ἀπεστρατεύετο. Ἡ ὑπηρεσία του ἐτελείωνε αὐτὰς τὰς ἡμέρας. Ἀρκετὰ ὑπηρετήσεν εἰς τὸ στράτευμα. Τριάκοντα ὅλα ἔτη. Μέχρι τοῦδε ἠρόθμει τόσας ἀνακατάξεις. Διὰ τὴν νὰ ἤθελε νὰ ἀριθμηθῆ μίαν ἀκόμη; Εἶχε γηράση εἰς τὸν βῆθμὸν τοῦ λοχίου, εἰς τὸν ὁποῖον ἔμεινε τόσα ἔτη «στάσιμους». Ἡ λέξις αὕτη τὸν ἔκαμνε νὰ τρίξη τοὺς ὀδόντας του. «Στάσιμους!» Δὲν ὑπῆρχε δικαιοσύνη εἰς τὸ στράτευμα. Ὁ ἔχων τὰ περισσότερα μ' ἓα ἐξησφάλιζε τὸ μέλλον του! Αὐτὸς δὲν εἶχε οὔτε φίλον βουλευτὴν, οὔτε προστάτην εἰς τὸ Ὑπουργεῖον νὰ ἐνεργήσῃ ὑπὲρ τοῦ προβιβασμοῦ του. Εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, ὅπου, ὡς ἔλεγε παραπονούμενος πολλάκις «στίβα εἶναι οἱ ἰκθέσεις περὶ ἱκανότητους κὶ ἀνδραγαθίας του εἰς συμπλοκάς τῶν συνόρων στά 86.» Ἀλλὰ ποῖος θὰ ἤθελε νὰ ξεσκονίσῃ τὰ παλαιὰ αὐτὰ χαρτιά, νὰ τὰ ἴσῃ καὶ ν' ἀπονεύμῃ τὸ δίκαιον εἰς τὸν γέροντα λοχίαν! «Ἄλλ' ὄριξ' δὲν ἔχ' νι οἱ μεγαλογαλουναδῆς νὰ μιρμνήσουσι περὶ τοῦ λοχίου Μπανιά!» Ἀλλὰ παρ' ὅλην τὴν ἀπαισιοδοξίαν του ὁ λοχίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ πῶς οἱ μεγαλογαλουναδῆς περιεφρόνουν τὰς ἐκθέσεις τῶσων Ἀνωτέρων Ἐποπτῶν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ὁποίων ὑπηρετήσε. ἔπανειλημμένως ὁ λοχίας. Καὶ ἔλεγε ἀπορῶν: «Πῶς, οὐρὲ, δὲν λαμβάνουντι ὑπ' ὄψ' τὰ χαρτιά κοτζῆμ ἀνουτέρου οὐρ' τὰ χαρτιά διαλαμβάνουν ρ-η-τ-ῶ-ς οὐ λοχίας Μπανιάς Θεόδωρος ἠνδραγάθης κὶ ἱουμένους συνιστῶμιν αὐτόν.» Ἐπειτα μὴ δυνάμενος νὰ λύσῃ τὴν ἀπορίαν του κατέληγεν εἰς τὸ πικρὸν συμπέρασμα, ὅτι ἀδικεῖται: «Παραγκουρίζουμι, μ' τρώνι τοῦ δίκου μ' τὸ σταυρὸ τ' εἰς! Ραδιουργίης θὰ ἴνι εἰς τὸν μέσον!» Καὶ ἐβύζανεν ἰσχυρῶς τὸ σιγᾶρον του μὲ τὰ ὠχρὰ χεῖλη του ὄπιθεν τῶν ὁποίων ἐφαίνοντο οἱ νωθεὶ ὀδόντες του... Θὰ ἀπεστρατεύετο, λοιπόν. Τί νὰ ἔκαμνε εἰς τὸν στρατὸν μὲ πενήτηκα δύο ὄραχμάς τὸν μῆνα ἐκτός «δὰ» τῶν διαφόρων κρατήσεων. Ἡ μορφή του ἔλαβε μίαν ὀποφασιστικὴν ἔκφρασιν, θερραλέαν, ὡσαὶ νὰ εἶχεν ἀποφασίσῃ νὰ ριφθῆ εἰς τὰς σφαιρας τῶν ἐχθρῶν. Ἐτελείωσεν. Ἡ βάσανος αὐτῆ, τὴν ὁποίαν ἀπὸ μιᾶς ἐβδομάδος ὑφίστατο, ἂν ἔπρεπε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν στρατὸν ἢ ὄχι, ἔπαυσε. Τώρα ἀμέσως θὰ ἐπέστρεφεν εἰς

τὸν λόγον, θὰ παρεκάλει τὸν ἐπιλοχίαν, τὸν Γιῶάρη, νὰ τοῦ συιέτασσε τὴν περὶ ἀποστρατεύσεώς του ἀναφορὰν. Θὰ τὴν ὑπέγραψε μὲ σταθερὰν χεῖρα. «Ὁχι δά! Θὰ ἔμεινε αὐτός νὰ τὸν πιρῶνι γιὰ κουρίδου. Ἄμ' δέ! Μάϊτι μέλλουν, μάϊτι προυβιθασμός, μάϊτι προυκουπή. Τὸ λ' πὸν μάρς! Τὰ ρουχαλάκια μας κί μιὰ γιὰ τοῦ χουριό.» Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἔλαμπον ἀπὸ βλοῦ αἰσθημα ὑπερηφανείας. Μία γαλήνη ἐφαίνετο ἀναβλύζουσα ἐκ τῆς ψυχῆς του. Ἀνέπνευσεν ἐλαφρῶς καὶ ἔκαμε μεταβολήν. Καὶ βραδέως βλίνων ἔβλεπε τὴν ἐπαύριον τῆς ἀποστρατεύσεώς του. Θὰ ἐπέστρεφεν εἰς τὸ χωρίον του μετὰ ἀπουσίαν δεκάδων ἐτῶν. Μὲ τὰς εἰκοσι ψωροδραχμάς τῆς συντάξεώς του δὲν θὰ ἤδύνατο νὰ ζήσει καὶ θὰ εἴχτει μίαν θέσιν βοσκῆ ἀπὸ κανένα πλούσιον κτηνοτρόφον τοῦ τόπου του. «Ὁ, τι εἶχεν ἀφήση παιδιόν, θὰ τὸ ἐπανεύρισκε γέρον τέρα. Ἔστω. Θὰ ἐφύλαττε πρῶτα ἐν μέσῳ τῶν ἐροίμων βουνῶν, θὰ ἔτρωγε «μπομπότα ξερὴ σὰν λιθάρι· πάει ἢ σοῦπα πιά!» καὶ θὰ ἔπινε μόνον νερό.

«Μάϊτι κριάς πιά, μάϊτι κριαί, μάϊτι τσίπρου.» Θὰ ὑστερεῖτο τῆς παχείας, τῆς λιπαρᾶς σοῦπας, θὰ ἔχανε τὸ ἡδονικὸν βραστόν του, δὲν θὰ ἐμαύλιζε «τοῦ μ' δούλι» τῶν ὀστέων μὲ τὴν ἰδιαίτην του ἐκείνην ἀπόλαυσιν, δὲν θὰ ἔτρωγε ἀπὸ κριάς μὲ τὰ κ' κιά, μὲ τὰ κουλουκ' θάκια, μὲ τ' εἰς μπάμνις, δὲν θὰ ἔτρωγε τὰ ἡδονικὰ ἐκεῖνα «κρεμμ' ὀκία μὲ τοῦ κριάς,» ἀπὸ τὰ ὅποια δὲν ἀπέκαμνε καταβροχθίζων τρεῖς, τέσσαρας καραβάνας, (βαθὺς στεναγμοὶ τοῦ ἐξέφυγε,) «ἰέστου,» δὲν θὰ ἔπινε τὸ ἀγαπητόν του «μπρούσκου κρασάκ' ἰέστου, ναί, νὰ·πάρ' οὐ διαούλις, ἰέστου, αἴτι!» Στιγμιαῖον νέφος διήλθε πρὸ τοῦ κυρτοῦ μετώπου του, ἡσθάνθη δ' ἐπὶ στιγμὴν λεπτόν καὶ ἐπίμονον γαργάλισμα εἰς τὸν λάρυγγα, ὁ σίελος ἐσωρεύθη πυκνὸς εἰς τὸ ἄκρον τῶν χειλέων του. Ἐκρότησεν ἰσχυρῶς τὴν πτέρναν τοῦ τσαρουχιοῦ του καὶ ὡς ἦτο ἡ γῆ ἀπαλή ἐσχηματίσθη ἐπ' οὗτῆς μικρὸν κοίλωμα. Ἡ ἀνατίναξις αὕτη ἤρκεσε νὰ τὸν ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὸν πειρασμόν, καὶ συνέχισε τὸν ὄρμον του ἐγκαρδιωθεὶς, ἀποφασιστικῶς. Διήλθε πρὸ τοῦ μικροῦ ρυακίου, μὴ καταδεχθεὶς νὰ ρίψῃ οὐδὲ βλέμμα εἰς τὰς πλειούσας γυναικας. Εἶχεν ἐπανακτῆσθαι μετὰ πάροδον τόσων ἐτῶν τὴν ἀγερωχίαν καὶ τὴν ἀπάθειαν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ βουνοῦ ὅλην, ἐπανεύρισκεν εἰς τὸν γέροντα λοχίαν τὸν ἄγριον, τὸν ἰταμόν δεκαπενταετῆ βοσκόν. Τὰ κίτρινα κουμπιά τῆς στολῆς του λάμποντα εἰς τὸν ἥλιον τὸν ἐνώχλον, ὁ κυανόχρους παλαιὸς μ' νύδας του τὸν ἐστενοχώρει, ὁ στρηγὴς θέρυλος τῆς σκυριασμένης ξιφολόγηστος, τὸν ὅποιον ἔκαμνε θίγουσα τὸ ἰσχύον του, τὸ γόνα του, διεπέρα τὰ νεῦρά του ὡς βελόνη, τὸ φέσι του μὲ τὴν βαρεῖάν του φούνταν τοῖ ἐβάρυνε τὴν κεφαλὴν ὡς μέγχε ὀγκόλιθος ἐπικαθήμενος ἐπὶ τοῦ κρηνίου του· σταγῶνες ἰδρωτὸς ἀνέθωρον εἰς τὸ μέτωπόν του. Τώρα ἤθελε νὰ τὰ πετάξῃ ὅλα αὐτὰ, «νὰ πᾶνι κατὰ διαόλ' μάννα» καὶ νὰ φορέσῃ μίαν κάπαν μόνον, νὰ πάρῃ μίαν γκλίτσαν καὶ «τσέπ! τσέπ!... χίσου! χίσου!...» νὰ βάλῃ τὴν λησιμονηθεῖσαν παιδικὴν κραυγὴν του καὶ «νὰ σαλαγάῃ κατ' τοῦ γκατῆφουρου τὰ πρότα, πέρα στὰ πλάτα μὲ τὰ χουντροπούρναρα, μὲ τ' εἰς κρύϊς βρουσούλις. Χάϊτι, οὐρέ! Ηεεεεεε!...»

Εἶχε φθάσῃ τέρα εἰς τὸν στρατῶνα. Δύο βήματα καὶ θὰ εἰσῆρχετο εἰς τὸν θάλαμον τοῦ λόγου, θὰ ἐπλησίαζε τὸν ἐπιλοχίαν, θὰ τοῦ ἔλεγε τὴν ἀκλόνητον ἀπόφασίν του. «Ἄμ' τί; Γιὰ κουρίδου θὰ τοῦν πέρναχαν τοῦ λουχία τοῦ Μπανιά!»

Καθὼς διήρχετο πλησίον τῶν μαγειρευόντων ἀνδρῶν αἴφνης ἐσταμάτησεν. Ἡθλάνθη εἶδος σκοτοδινιάσεως. Ὁ ὑψηλὸς, ὁ προγιάτωρ λέθης ἔβραζε κοχλάζωι· ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας του ἀνεπήδουν λιπαρὰ τεμάχια βοείου κρέατος, μεγάλα, ἀκέραια κρεμμύδια, γαργαλιστικὴ δὲ, διαπεραστικὴ, ὀξεία, ἐλκυστικὴ, ἀκαταμάχητος ὀσμὴ διεχύνετο εἰς ἀκτῖνα τράκοντα μέτραν. Ὁ λοχίας ἤνοιξε τὸ στόμα, τοὺς ρώθωνας καὶ ἡ ὀσμὴ εἰσῆλασε, διεχύθη ἐντὸς του, εἰς τὰ βάθη τῶν ἐντοσθίων του, τὸν ἀνέτρεψεν ὅλον, τοῦ ἠλλοίωσε τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του. Ὁρράνθη ἰσχυρῶς, ἔπειτα δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκρατήτῃ ἐν αὐτόματον ἡδονικὸν πλκτάγισμα τῆς γλώσσης. Ἡ θύρα τοῦ στρατῶνος δύο βήματα μακρὰν του ἦτο ἀνοικτὴ. Εἰς τὸ βάθος ἐφαίνετο ὁ ἐπιλοχίας Γιῶάρης κεκλιμένος ἐπὶ μικρᾶς τραπέζης ἐστρωμένης μὲ φιοὺν ἐριούχον, γρατσουρίζων ἐπὶ τῷ σελίδωι τοῦ βιβλίου τῶν ἀναφορῶν του· παραπλεύρως αὐτοῦ εἰς παρομοίαν τράπεζαν ἐργάζετο ὁ σιτιστὴς τοῦ λόγου ἐπὶ μεγάλου ὀγκώδους βιβλίου, τοῦ βιβλίου τῆς μισθοδοσίας τῶν ἀνδρῶν· εἰς τὸ παράθυρον δὲ εἶς κρεμνταλάς εἰζώνος, «χρῆκουσι οὐ ἔρλου; μὲ τοῦν χάρακ' ἰένα φύλλον πουρείας», ζῶνωι ἀπὸ κίροῦ εἰς κίρον τὴν μύτην του. Ὁ λοχίας Μπανιάς ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τὴν θύραν. Ἐπλησίασε πρὸς ἕνα βοηθὸν τοῦ μαγειροῦ καὶ τοῦ εἶπε μὲ τὸ στρατιωτικὸν ὕφος, τὸ ὅποιον ταχέως ἐπανέκτησε:

— Κορομπάτσ', πιτάξ' νὰ διῆς πού ἴμι οὐ διακινέας Κουνοῦλ' εἰς κί πές του νάρθ' ἰδῶ. Γλήφουα! Ἰέρτυα. Νά!.. Ὁσου νὰ λυώτ' τοῦ σάλιο μ' θάσι φερμένους. Ἄξά!...

Ὁ στρατιώτης ἔτρεξε.

Ἐπειτα ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν ἄλλον βοηθὸν ὁ λοχίας εἶπε μελιχίως:

— Κατταραχιά, πιάσι μ' μὲ τοῦ π'ροῦν' ἰένα κουμματάκ' κριάς νὰ ἰδοῦ ἰέβρασι γιὰ δὲν ἰέβρασι.

Ὁ δεκανεὺς Κουνοῦλης ἐπεφάνη μετὰ τινὰς στιγμᾶς. Ὁ λοχίας Μπανιάς μασσῶι ἀκόμη τὸ προσφερθὲν «κριάς» τὸν παρέλαθε:

— Κουνοῦλ' εἶπε, πᾶμι νὰ πιούμι γιένα, γιὰ τὸ κελό. Αὔριου θὰ ὑπουβάλου ἀναφουράν ἀνακατατάξιους.

Μποῦμ



ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΧΩΡΙΣ ΣΤΙΧΟΥΣ

ΥΠΟ ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

Η ΨΥΧΗ ΤΗΣ ΚΙΘΑΡΑΣ

Ἄπό κάποια πηγῆ, κάτω ἀπό κάποια ἰσκιώματα, ἀπό κάποια πηγῆ καὶ κάποια πολυτρίχια ἓνα νερὸ σταλάζει, ἓνα νερὸ σ' ἓνα νερὸν ἀπάνω. Καὶ κάθε στάλα ποῦ φιλεῖ τὸ κρύφιο νόμα στεναγμὸς! Κάποιος στεναγμὸς ἀργά, βουθὰ ἀνεβαίνει πρὸς τὰ ἰσκιώματα, ἀργά, βουθὰ πρὸς τῶν πουλιῶν τὰποκαρώματα. Ἄπο τῆ στάλα ποῦ φιλεῖ τῆ στάλα κάποιος στεναγμὸς πρὸς τᾶτρεμα τὰ φύλλα, πρὸς τὰ ὄνειρα τῶν ἀηδονιῶν! Εἶμαι ὁ κρυσταλλένιος στεναγμὸς μὲς στὰ σκοτάδια...

Κάποιες περιπλοκάδες πνίγουν τὰψιδωτὰ παράθυρα ἐνὸς πύργου. Κάποια σκοτάδια κλώθουν μαύρες ἀράχνες γύρω ἀπὸ τὸ ἄσπρο φάντασμα τοῦ λόφου. Ἡ μεγάλη σιωπὴ χύνεται ἀπ' τίς κορφές τῶν κυπαρισσιῶν λυπημένες καὶ βλασμώνει τὸν ἔρημο τόπο. Ἄσπρολέπιδο, γυαλιστερό φίδι ὁ δρόμος ξετυλίγεται ἀνάμεσα στοὺς πυκνοὺς θάμνους. Καὶ μὲς στὸν πύργο μιᾶς νεράχδας μάτια φέγγουν, ἀκοίμητα λυχνάρια κάποιου πόνου, φέγγουν στὰ βυθιὰ σκοτάδια. Εἶμαι ὁ κρυσταλλένιος στεναγμὸς ποῦ σειῶ τὰ φύλλα τῶν πυκνῶν περιπλοκάδων.

Κάποια νερὰ ὀλόστρωτα στὴν ἀγκαλιὰ μιᾶς ἀμμουδιᾶς καὶ κάποια γάδια ἀγτιδῶν καὶ κάποια ἀνατριχιάσματα ξεφύρων στὰ δροσόνερα. Κι' ἀπάνω ἀπὸ τὰ νερὰ τῆς λίμνης λαμνοκόπων ἀργὰ κινήματα κι' ἀπάνω ἀπ' τὰ νερὰ τῆς λίμνης καμαρώματα ξαρτιῶν. Καὶ στὴ λευκὴ ἀμμουδιὰ, κρίνοι καὶ φούλια τὰ χαμηλὰ σπιτόπουλα. Κάθε παραθύρι καὶ βασιλικὸς, κάθε παραθύρι μιὰ Πεντάμορφη. Κρίνοι καὶ φούλια στὴν ἀκρογιαλιὰ τὰ μικρὰ σπιτόπουλα, προσμένουνε καὶ λαχταροῦνε κάποιων φλοίσθων γάδια κι' ἀναστεναγμοὺς. Εἶμαι ὁ κρυσταλλένιος ἀναστεναγμὸς τῶν ἐρωτικῶν φλοίσθων.

Μιὰ φορὰ κ' ἓναν καιρὸ κάποιος καὶμὸς γεννήθηκε, μιὰ φορὰ κ' ἓναν καιρὸ κάποιος καὶμὸς ξεψύχησε. Μιὰ φεγγαριάτικη βραδεὶὰ ἓνας σκοπὸς ἀκούστηκε, μιὰν ὀλοσκότεινη νυχτιὰ κάποια μάτια νεκροκλείστηκαν. Καὶ τώρα εἶνε μιὰ ταφόπετρα κι' ἀπάνω ἓνα κυπαρίσσι. Καὶ τὸ κυπαρίσσι ποῦ πλέκει τίς ρίζες του μὲ τὰ παραπονεμένα κόκκαλα, ἀναστενάζει μὲ τὰ φύλλα του τὸν λησμονημένο σκοπὸ. Οἱ αὔρες ποῦ περνοῦν ἀπὸ τὸ κυπαρίσσι πέρνουν τὸ λησμονημένο τραγοῦδι στὰ φτερά τους κι' ὕστερα πετοῦν στίς γρίλλιες τῶν σκοτεινῶν παρθεριῶν. Καὶ στὰ ψηλὰ τὰ παραθύρια ρέθουν τὰ νυκτολούλουδα καὶ τὰ κορίτσια κλαίνε τίς ἀγάπες τους. Εἶμαι ὁ ἀναστεναγμὸς τοῦ λησμονημένου σκοποῦ, εἶμαι ἡ κρυσταλλένια ψυχὴ τῆς Κιθάρας.

Παῦλος Νιρβάνας

